

MLADI, POVEJTE ŽE KAJ!

JURIJ PALJK

Še vedno se čutim mladega, pa čeprav mi leta dokazujejo, da ne spadam več med rosno mlade. Po eni strani poskušam razumeti današnjo mladino, kateri skušam še vedno pripadati, čeprav ji najbrž, vsaj sodeč po letih, ne več, po drugi strani pa skušam vsak dan "postati odrasel" in vidim, da mi tudi to ne uspeva preveč dobro.

Ni namen tega zapisa neko jadikovanje nad mojo starostjo. K temu članku so me prisilile dnevne novice črne kronike in dejstvo, da vedno manj razumem mladino. Črna kronika je tudi pri nas zastrašujoča. Ne mine teden, ko ne beremo o posilstvih, o umorih, samomorih, o narkomaniji, pijančevanju med mladimi in še in še bi lahko našteval. Naravnost okrutno posilstvo in umor mladega dekleta v bližini Gorice in smrt mladega narkomana, za katerega ni nihče vedel, da uživa mamila, sta me prisilila k razmišljanju o tem, zakaj se to dogaja med mladimi.

Odgovorov je več in tudi Novi glas nima nobenega namena in tudi pristojnosti ne, da bi delil nasvete mladim; jaz še manj, ker sem oče. In prav zato, ker sem oče dveh otrok, se vedno bolj sprašujem, kaj bo z njima, v kakšen svet sva ju z ženo priklicala, kakšen oče jima bom in srh me oblije ob vsakem prebiranju grozljivih novic o sobotnih nesrečah, ki se vse dogodijo mladim, neprespanim in utrujenim po divjih nočeh v diskotekah.

Kje so vse tiste državne in tudi cerkvene institucije, ki bi danes morale mladim pokazati neko kolikor toliko varno pot v zrela leta? Kaj danes mlade združuje? Je to res samo divje nabijanje plesne glasbe v diskoteki, televizijski popoldnevi, ko zunaj sije sonce? Odgovora ne najdem. Vem pa, da so padle lestvice vrednot, da so danes vrednote drugačne, kot so bile včeraj, in morala tudi, pa četudi to ni prav. Zakaj v Italiji šport samo za izbrane? In če grem še malce bolj v našo stvarnost: zakaj med mladimi v zamejstvu tako nevarno upada ponos, da si Slovenec, da si slovenske narodnosti?

Kje so ti mladi, na katerih bodoči svet stoji, če parafraziram pesnika, kje je ta mladina, kaj počne, kje se zbira? V naših slovenskih organizacijah močno šepa, če v svojih vrstah nimajo mladih, in nimajo jih veliko! Kaj naredijo odgovorni na raznih ravneh za mlade danes? Je res možno, da je dovolj že sprememba zakona o kaznovanju posilstev v Italiji, da spremeniš "kaznivo dejanje proti javni moralii" v "kaznivo dejanje proti osebi"?

In končno, če ste mladi in če nas berete, povejte, kje ste in kaj delate; povejte, zakaj diskoteke odpirajo šele opolnoči, zakaj nasilje med vami, zakaj toliko obupa, ko pa še nikdar nismo živeli v takem blagostanju kot danes, ali pa je prav to blagostanje vzrok vaše nejevolje! Mladi, za božjo voljo, povejte že kaj! Ne morete vendar samo sedeti pred televizorjem in hoditi okrog s slušalkami na ušesih in tudi umirati ne smete mladi!

02

Miro Oppelt
DUŠENJE VRELIŠČA

*V Ruandi in
Burundiju
tragedija, o
kateri premnogi
molčijo.*

03

intervju
DR. ZORKO HAREJ

04

Jurij Paljk
BURUNDI PRED DRŽAVLJANSKO VOJNO

05

Kazimir Humar
MISIJONARJU JEREBU V SPOMIN

06

Saša Rudolf
PREŠERNOVI PROSLAVI NA ROB

07

Alessio Stasi
MONOGRAFIJA O ŠKOFU FOGARJU

09

Breda Susič
MLADI USTVARJALCI V SKK

11

intervju
GORIŠKO ZDRUŽENJE IL MILLENNIO

12

Branko Marušič
"NE VRAG, LE SOSED BO MEJAK!"

13

Milan Gregorič
OZADJA ISTRSKE POLITIČNE SCENE

15

Erik Dolhar
LONJERSKI RENDEZ-VOUS

ITALIJANSKA POLITIKA

KAJ NAJ BŮ ZA NAS ODLOČILNO NA BLIŽNJIH VOLITVAH

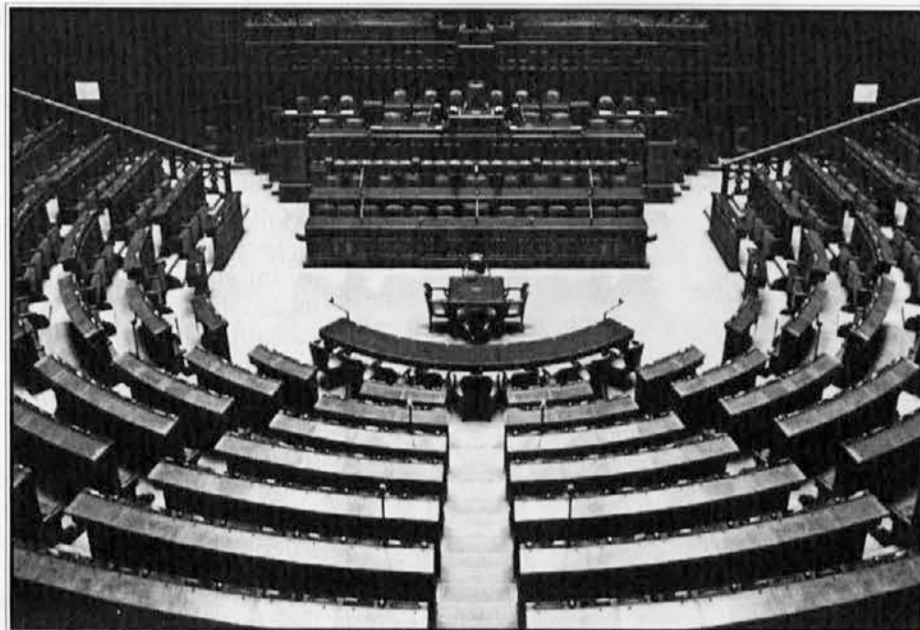
DRAGO LEGIŠA

**Kocka je padla!
Predsednik republike
Scalfaro je razpustil
parlament,
državnozbornske volitve
bodo 21. aprila, vlada
predsednika Dinija pa
bo opravljala svoje
dolžnosti do
sestave nove.**

Izjalovil se je torej poskus, da bi se "pol svoboščin" in "oljka" sporazumela o "institucionalnih reformah", medtem ko naj bi osrednjo vlado vodil Antonio Maccanico, ki ga je za to nalogo bil izbral predsednik republike.

Državnozbornske volitve bodo potekale po starih predpisih. To pomeni, da bo 75 odstotkov parlamentarcev izvoljenih po večinskem sistemu, ostali pa po proporcijem. Kot že na zadnjih volitvah, se bodo stranke in strančice v posameznih volilnih okrožjih morale združiti v volilne koalicije oziroma združbe, ker bodo le tako mogle računati na uspeh. Samostojni nastopi bodo prišli v poštev le pri dodeljevanju 25 odstotkov mest in bo pri tem upoštevana le tista stranka, ki bo zbrala več kot štiri odstotke glasov na vsem državnem ozemlju.

Tako na desnici kot na levici se je začel boj za pridobitev glasov, ki takorekoč naravno pripadajo Severni ligi. Na političnih volitvah v marcu leta 1994 je to gibanje nastopilo v okviru "pola svoboščin" in izvolilo kakih sto poslancev. Res pa je tudi, da je Severna liga kmalu obrnila hrbet "polu" in s tem povzročila padec

Berlusconijske vlade. Zato je danes malo verjetno, da se bo ponovila Ligina izbira iz leta 1994. Leva sredina pa je pripravljena - tako je dejal eden njenih glavnih akterjev, D'Alema - skleniti sporazum s Severno ligo le pod pogojem, da slednja ne načenna vprašanja odcepitve, oziroma da te besede sploh ne izusti. D'Alema postavlja tudi pogoje Stranki komunistične preнове, od katere predvsem zahteva, da preneha s "psovanjem" Demokratične stranke levice. Le tako se lahko pričenjajo pogovori za morebitno sklenitev volilnega sporazuma. Velika uganka je tudi bivši sodnik Di Pietro, ki ima množice občudovalcev. Če pa poenostavimo, lahko napišemo, da bodo volivci 21. aprila predvsem izbirali med dvema taboroma: desnosedinskim in levosredinskim.

Slovinci v Italiji moramo, seveda, ocenjevati splošno politično stanje v državi iz svojega manjšinskega zornega kota.

Dejstvo je namreč, da naši glasovi prav v ničemer ne vplivajo na nadaljnji razvoj dogodkov.

Ko se pričinja volilni boj, moramo najprej ugotoviti, da se je končala še ena legislatura, ne da bi bilo urejeno naše temeljno vprašanje, ki je in ostane globalna zakonska zaščita naših osnovnih manjšinskih pravic. Kmalu bo poteklo 20 let, ko se je takratni ministrski predsednik Giulio Andreotti v pogovoru z enotno delegacijo Slovencev v Italiji v palači Chigi v Rimu nekako pobahal, da lahko Italija uredi vprašanje zakonske zaščite v kratkem času, ker da ima na tem področju bogate izkušnje. Pri tem se je skliceval na južnotirolski "paket".

Kako globoko so se od tedaj spremenile razmere! Andreotti je moral na zatožno klop, njegova mogočna stranka je z vsemi svojimi zavezniki doživela razsulo in je kratkoma izgubila s političnega prizorišča. Naša slovenska manjšina pa ne

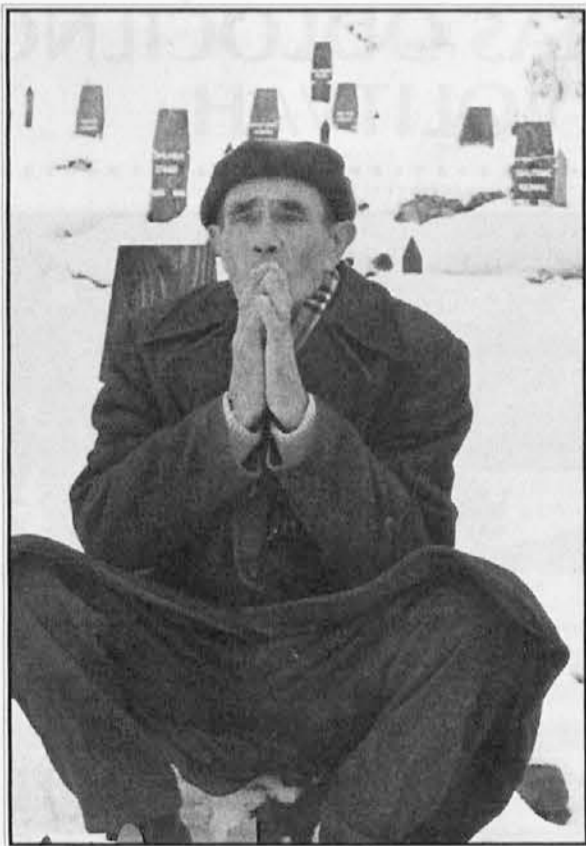
le, da ni z zakonom zaščiten, temveč je te dni celo postala nemočna priča, kako vplivni italijanski krogi, z delom sodne oblasti vred, "kriminalizirajo" ves naš slovenski narod! Pretveza so jim "fojbe", neposreden učinek pa pretepanje na znani tržaški ulici.

Navodila oziroma nasvete, kako ravnati na bližnjih volitvah, bo dal, kdor je za to pristojen. Danes v našem časopisu le poudarjamo, da bi morali naši volivci zaupati svoj glas le tistim kandidatom in tistemu taboru, ki nam zagotavljajo predvsem dvojce: da se bodo v parlamentu takoj odločno zavzeli za odobritev že vložene zakonske predloga o varstvu naše manjšine in da se bodo takoj zavzeli za takojšnjo ureditev vprašanja zajamčenega manjšinskega zastopstva na vseh ravneh, zlasti na vsedrjavni in deželni ravni.

DUŠENJE VRELIŠČA V BOSNI

MIRO OPPELT

vojske Tolič se ni udeležil skupnega sestanka s poveljniki bošnjaške in hrvaške vojske v Bosni in Hercegovini. Karadžić in Mladić, oba na spisku domnevnih vojnih zločincev haaškega sodišča, še vedno vedriata zasidrana na oblasti na Palah. Četam IFORja so sicer razdelili tiralico, na kateri sta tudi njuni sliki, da ju vojaki Nata lahko aretirajo, če se pojavita na kontrolnih točkah. Milošević je izjavil, da bodo aretirani samo tisti, ki so na spisku haaškega sodišča, se pravi tudi Karadžić in Mladić. Jasno je, da se ju hoče znebiti.

Na muslimanski strani je tudi razviden odpor. Župan vzhodnega dela Mostarja Oružević je ponudil odstop, medtem ko je njegov hrvaški kolega Brajković izrazil zadovoljstvo nad sklepi v Rimu. V tem vzdušju, naj bi se takoj začela postopna združitev Mostarja, s petkom pa postopni prehod srbskih občin Sarajeva pod osrednjo upravo. Začelo naj bi se z Vogoščo. Tudjman, Milošević in Izetbegović bodo morali močno pritisniti na svoje, saj je na kocki njihova mednarodna uveljavitev, predvsem pa finančna pomoč. Clinton si ne more privoščiti v predvolivnem obdobju novega neuspeha po severnoirskem zapletu z bombami IRE v Londonu po 17-mesečnem premirju, katerega je izsilila ameriška diplomacija.

Ameriški posrednik Holbrooke je pred povratkom v mednarodno multinacionalno finančno hotel še enkrat pokazati geometrijsko učinkovitost. Zaskrbljen zaradi zastoja v gradnji mirovnega načrta je skupno z Agnellijevo sklical vse protagoniste v Rim, da zaustavi bosansko vrelišče. Pogajanja so bila težavna, saj so trajala 25 ur. Ob pritiskih in finančnih obljubah so Milošević, Tudjman in Izetbegović potrdili obveznosti. Največje navdušenje in suverenost je pokazal Milošević, Tudjman je navkljub popuščanju, katerega je dosegel z zmanjšanjem skupnega središčnega okraja v Mostarju, kritiziral evropski

pristop. Izetbegović je po določeni zadržanosti označil rimski sestanek za napredek zgodovinskega pomena. Jasno pa je, da je šlo za izjavo, ki naj zakrije dejstvo, da so muslimani tudi tokrat ostali glinasti vrč med železnima posodama Hrvatov in Srbov. Miloševiću so zagotovili umik gospodarskega embarga za republiko Srpsko v Bosni ter možnost vstopa Srbov v zvezno policijo, ki bo prevzela nadzorstvo nad srbskimi občinami Sarajeva. Razmerje bo upoštevalo prisotnost Srbov na osnovi popisa prebivalstva iz leta 1991, ko je bilo na območju Sarajeva 160 tisoč Srbov.

Že na začetku pa se je zataknilo. Namestnik poveljnika bosansko-srbske

ZAMEJCI IN ITALIJA

SSK O PREDČASNIH PARLAMENTARNIH VOLITVAH

naše matične države.

Italija bo 21. aprila letos pred novim pomembnim volilnim razpotjem in tudi slovenski volilci bomo poklicani, da prispevamo k izbiri smeri, po kateri naj krene nadaljnja italijanska politika. Slovenska skupnost se je že pred časom opredelila za levosredinsko volilno zavezništvo Oljke, ker je prepričana, da le-to nudi večja jamstva za demokratični razvoj italijanske družbe in njenih institucij, kakor tudi za uravnovešeno gospodarsko in socialno rast države v okviru evropskih in še širših integracijskih procesov. Ob tem seveda ne gre spregledati, da Slovenci, podobno kot pripadniki drugih narodnostnih manjšin v državi, dejansko nimamo kaj iskati v desnorsredinskem taboru, v katerem so doma in celo zaskrbljujoče pridobivajo na veljavi ljudje in sile, ki so se še do nedavnega odprto sklicevali na fašizem in ki tudi danes zavzemajo najbolj negativna stališča do naše skupnosti in do

Seveda pa ima SSK v okviru levosredinskega volilnega zavezništva svoja specifična stališča, bodisi kar zadeva program bodisi kar zadeva kandidate. Tako je SSK izdelala vrsto popravkov oziroma dopolnil k 88 tezam, ki predstavljajo osnutek programa Oljke. Te popravke bo SSK iznesla - po možnosti sporazumno z drugimi slovenskimi predstavniki - na skorajšnjih pokrajinskih zborih ter na zaključni vsedržavni konvenciji levosredinskega zavezništva, ki bo predvidoma 17. marca. SSK namerava posebej opozoriti na potrebo po ovrednotenju in zaščiti narodnostnih in jezikovnih manjšin na osnovi ustavnih in mednarodnih obveznosti Italije; zavzema se za odobritev okvirne zakonodaje za zaščito jezikovnih skupnosti v državi; predlaga, naj se izpopolnijo zaščitna določila v korist Nemcev in Ladincev in Južnem Tirolskem in Francozov v Dolini Aoste ter še zlasti naj parlament

končno odobri pravičen zaščitni zakon za Slovence v Furlaniji-Juljski krajini. Pri tem naj se ovrednoti vloga dežel. Kar zadeva minimalno zajamčeno zastopstvo, SSK med drugim predlaga, naj bi bili v bodoči zbornici dežel, ki bi zamenjala senat, nujno zastopani predstavniki priznanih narodnostnih manjšin. Kot znano, se problem zastopanosti na vsedržavni ravni posebno pereče postavlja za našo narodnostno skupnost, ki bi v primeru uvedbe unimominalnega večinskega volilnega sistema z balotazo, za katerega se zavzema tudi Oljka, dejansko izgubila še zadnjo možnost izvolitve svojega predstavnika v Rim, razen če ne bi prišlo do korektur prav v smislu zajamčenega minimalnega zastopstva.

SSK nadalje predlaga, da bi na kandidatnih listah Oljke v Furlaniji-Juljski krajini nastopila na izglednih mestih vsaj dva pripadnika slovenske manjšine, po eden za vsako zbornico. Kandidata bi morala biti sad dogovora med Slovenci brez vsiljevanj izpred dveh let. Odražati bi morala pluralno razvejanost naše skupnosti in dajati bi morala tudi jamstva za večjo delavnost in učinkovitost.

IZJAVI SVETA SLOVENSkih ORGANIZACIJ

SMER JE ORGANIZIRANOST

Na svoji zadnji seji je odbor SSO izpostavil prepričanje, da mora slovenska manjšina v Italiji odločneje v smeri organiziranosti in je zato pozdravil pobudo Slovenske skupnosti, ki z anketo preverja stališča tega vprašanja. SSO zato poziva Slovence, naj odgovorijo na vprašalnik o skupnem demokratično izvoljenem manjšinskem predstavništvu.

Predsednica SSO Marija Ferletič je poročala o srečanju pri predsedniku Slovenije Milanu Kučanu. Izrazila je zaskrbljenost zaradi stališč nekaterih slovenskih komponent slovenskega predstavništva tudi v zvezi s predlogi o zajamčenem zastopstvu. Odbor SSO je izrazil prizadetost zaradi združevanja slovenskih šol. Vztrajati bi morali na zakonodaji, ki priznava manjšinskemu šolstvu poseben položaj. Nadalje je odbor pozdravil ustanovitev odseka za dokumentacijo pri osrednjem uradu za probleme obmejnih področij in jezikovnih manjšin pri Ministrstvu za notranje zadeve. Med drugim je odbor SSO pozdravil praznovanje dneva slovenske kulture v videmski pokrajini, ki je dokazal ustvarjalno moč manjšine v tej pokrajini. Odbor je tudi mnenja, da se mora slovenska manjšina v sedanjih razgibanih časih učinkoviteje organizirati in vključevati v dogodke na vseh ravneh, od lokalne do evropske. V prihodnjih dneh se bo SSO sestal s Slovenskim deželnim

gospodarskim združenjem in s cerkvenimi zastopniki naše dežele. SSO

ODPRAVITI ZAMUDE PRI FINACIRANJU

SSO pozdravlja dejstvo, da je končno le prišlo do ustanovitve nove posvetovalne komisije za slovensko kulturo v okviru deželne vlade FJK. Omenjena komisija je bila imenovana v začetku decembra, poleg dveh deželnih funkcionarjev pa jo sestavljajo še predstavniki obeh krovnih organizacij, Igor Komel in Edvin Švab za SKGZ, Marija Ferletič in Marij Maver pa za SSO. Novost v komisiji predstavljata izvedenca za Benečijo Ferruccio Clavara in Viljem Černo. SSO podpira uvodno izvajanje odbornice za šolstvo dežele FJK Alessandro Guerra. Na prvi seji se je postavilo vprašanje, zakaj delo komisije ne poteka v slovenskem jeziku. Ugotovili so, da je potrebno urediti realizacijo zakasnelih prispevkov, niso namreč pokriti niti prispevki za leto 1994. Komisija bo vztrajala pri predlogu, da se čimprej uredijo izplačila zakasnelih prispevkov. Naslednja seja komisije bo marca. SSO bo storil vse, da bodo naše kulturne ustanove, organizacije in dejavnosti lahko delovale nemoteno in uspešno. Društva in ustanove pa vabi, naj za tekoče leto pripravijo za prispevke potrebno dokumentacijo in naj prošnje oddajo do 31. marca letos. SSO

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO
IN UPRAVA:

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA
IZDAJATELJ: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMIAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28. I. 1949. POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5
LOGOTIP, KONCEPT IN OBLIKOVANJE: KREA DESIGN AGENCY S.R.L. / GORICA
TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA
NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI
IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDIKOV V ITALIJI - FISC
LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 60.000,
INOZEMSTVO 90.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 110.000 LIR
POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493
CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL 0481 / 533177

FAX 0481 / 536978

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL 040 / 365473

FAX 040 / 633307

INTERVJU / DR. ZORKO HAREJ

"VSAKDO PO SVOJIH MOČEH V SKUPNI BLAGOR"

MARKO TAVČAR

Dr. Zorko Harej je ena naših markantnih osebnosti. Naprosili smo ga za pogovor, na katerega je rad pristal, za kar se mu lepo zahvaljujemo.

Petje, zborovstvo, skladateljska dejavnost, ob tem pa še drugačno javno in politično delovanje so stalnica, ki Vas spremlja vse življenje. Kateri so bili vzgibi in vzori, ki so Vas privedli do tega in Vas vodili?

Petje mi je nekako prirojeno. Že štiri leten deček sem sekundiral dve leti starejšemu sosedu, ki je pel prvi glas. Trinajstleten sem skušal organizirati med sošolci nekako štiri-glasje. S šestnajstim letom sem redno učil med počitnicami deklški zbor. V semeniškem zboru sem pel najprej alt in kmalu prešel k basom, čeprav je bila velika moja želja peti tenor, ker se mi je zdel glas melodije in srca. Moja občudovanja sta bila tenorja: Jožko Bratuž, pevec z izredno lepim in kultiviranim glasom (moj profesor latinščine in grščine), ter Lado Piščanc, ki je s svojim tenorjem blestel v izvrstnem zboru goriških bogoslovcev (danes pa znan kot nedolžna žrtev cerkniške tragedije). Zanimal sem se tudi za solopetje in ga tudi študiral, bolj pa me je mikalo zborovsko petje.

Kar zadeva skladateljstvo, sem še mlad nekaj napisal, ko sem med počitnicami nadomeščal organista; več je bilo priredb in harmonizacij,

kar sem pač sproti rabil. V letih poučevanja na gimnaziji in liceju sem občasno kaj pisal. Ko sem prišel na radio, je bilo preveč dela, da bi mislil nase in na svoje stvari. Z leti sem se privadil in so tudi nastavili nove moči, da nam je bilo delo olajšano in sem se mogel nekoliko posvetiti skladateljstvu. To pa je skoraj povsem nehalo, ko sem prišel v vodstvo stranke Slovenske skupnosti. Leta 1980 sem postal odbornik odnosno svetovalec na tržaški pokrajini. Te in še druge dolžnosti so me vezale do leta 1992. Človek si misli: Ko bom enkrat prost, bom delal to in ono. Zgodi se, da ko smo prosti, pridejo bolezni in oživijo skrbi, ki so bile prej zatišane. Tako je pač življenje.

V glasbo sem prišel po notranjem klicu, v politiko po naključju. Kot politik sem delal v prepričanju, da je politika najbolj učinkovito sredstvo, da se Slovenci kot narod ohranimo na tem tako izpostavljenem ozemlju in da mora vsakdo od nas prispevati po svojih močeh in sposobnostih v skupni blagor. Hotel sem tudi s svojim delom in vedenjem prgnati dokaj razširjeno miselnost, da je politika nekaj slabega in grdega, kar je treba pustiti ob strani, in da je politika stvar samo nekaterih.

Zveza cerkvenih

pevskih zborov (ZCPZ) deluje na Tržaškem že več kot 30 let. Vsaka doba zahteva drugačen pristop, kako je bilo na začetku in kakšno vlogo naj igra danes ta Zveza, ki jo vodite?

Zveza je bila ustanovljena leta 1963, ko je na Tržaškem še vladalo vzdušje, ki je koreninilo v revoluciji na Slovenskem in se je katoliški tabor gibal med italijanskim nacionalizmom na eni strani in komunizmom na drugi in so bila velika trenja in nasprotovanja med slovenskimi katoličani in levičarskim taborom. Pripraviti tedaj koncert cerkvene glasbe je bilo pogumno dejanje. Z druge strani je bilo manj javnih prireditev in so zato pritegnile večje zanimanje za skupne akcije, kakor je bil božični koncert. Lažje je bilo dobiti pevce. Na božičnih koncertih je sodelovalo do 90 in več pevcev. In koliko ljudi je prihajalo na mladinsko prireditev Pesem mladim, ki je v prvih letih obsegala tudi instrumentalne in plesne sku-

pine! Zveza je organizirala in usmerjala moči, ki so bile razpršene po teritoriju. Danes ni več tako ostrih nasprotij med političnimi in ideološkimi tabori. Človek lahko organizira koncerte in prireditve po mili volji. Še preveč jih je. Božične koncerte prirejajo vasi in župnije, cerkveni in posvetni zbori. Za letošnji božični koncert Zveze smo komaj zbrali zadosti pevcev. Teh je manj in so že zaposleni pri svojih zborih. Bojim se, da gremo v smeri profesionalizacije zborov. Že zdaj se kaže potreba, da bi pevovodje in organisti prejeli stalno plačo, da bi se mogli več posvečati poučevanju petja in studiju. Problem ni nov.

Ko ste bili izvoljeni v tržaški pokrajinski svet, ste dejansko vnesli novega duba v to upravo, ki se je začela odpirati tudi slovenski kulturi. Katera so največja zadoščanja, ki ste jih doživeli, in kaj bi radi na tem področju uresničili, pa se ni?

Posrečilo se mi je uresničiti nekatere pobude, ki so se mi zdele važne za slovensko skupnost na Tržaškem. Morda so bile pomembne za ves Trst. Take so bile velika razstava o kmečki arhitekturi na Krasu z naslovom Kamnita hiša, razstava o Maksu Fabianiju, ki je potem romala v druga evropska mesta, razstava o arhitektu ladijskih notranjščin Pulitzerju Finaliju, pri katerem so delali slikarji Černigoj, Mušič, Spacal in arhitekt Franjo Kosovel, ki

je bil deležen posebnega priznanja Pokrajine kot edini preživeli iz Pulitzerjevega studija, razstava video art in video instalacij s strokovnjaki iz Slovenije, Hrvaške, Avstrije, Nemčije in Italije, ki je bila novost za Trst, razstava o Avstrijski avantgardi, kjer so bila razobešana tudi dela slikarja slovenskega porekla.

Začeli smo s prikazom kinematografij posameznih srednjeevropskih držav kot pripravo na festival kinematografij v deželah skupnosti Alpe Jadran, ki bi imel stalno mesto v Trstu in bi ga uresničevali vsako leto.

Pomembna se mi je zdelo raziskava o glasbeni preteklosti Trsta od začetka do leta 1950. Začeli smo jo leta 1984 in končali leta 1987. Vsako leto je bilo posvečeno eni glasbeni zvrsti: zborovski, instrumentalni in vokalni komorni ter simfonični. Konec vsakega leta so bili na koncertih prikazani najbolj značilni primerki raziskane snovi z mnogimi slovenskimi avtorji in izvajalci. Leta 1989 je izšla knjiga z izsledki teh raziskav. Naslov knjige: Ricerche sulla vita musicale a Trieste (1750-1950). Novost je tudi, da je na 330 straneh knjige posebno poglavje posvečeno glasbeni dejavnosti tržaških Slovencev. Toda na to pobudo mi je ostal grenek spomin. Posebno klavno je bilo pri koncertu slovenskega komornega programa, ki so ga izvajali odlični slovenski solisti, a je dvorana bila skoraj povsem prazna. Koncert je bil v mali dvorani gledališča Verdi, v svetišču italijanstva, kjer je imela važno besedo Lista za Trst. Da niso prišli someščani italijanske narodnosti, je delno razumljivo, ne pa da ni bilo Slovencev. Ni bilo ne

sovražnikov in tudi ne prijateljev. Čutil sem se kot Don Kihot, ki bije svoj boj in maha v prazno.

Neprijeten spomin imam tudi na akcijo, ki sem jo začel, da bi organizirali v Trstu srečanje evropskih manjšinskih gledališč, s katerimi sem se že pogajal. Tako srečanje naj bi bilo v Trstu vsaki dve leti. Na Pokrajini nisem dobil pomoči in opore, zato je akcija propadla. Tudi nisem dobil opore, ko sem na Pokrajini hotel ustanoviti urad, ki bi povezoval in koordiniral delovanje mnogih in bogatih knjižnic, ki delujejo na pokrajinskem ozemlju. Raziskava o knjižnicah je bila izvedena v letih 1984-85 s predstavitvijo rezultatov na vsedržavnem študijskem dnevu.

Kaj menite o ideji, da bi prišlo do skupnega manjšinskega izvoljenega predstavništva ali t.i. Narodnega sveta?

O skupnem manjšinskem izvoljenem predstavništvu, ki naj se imenuje Narodni svet ali drugače, se je govorilo mnogo v stranki SSK že v preteklih letih. Problem se je pojavljal kmalu po vojni in tudi veliko prej. Naravno je namreč, da se človek, ki mu je resnično za blagor svoje narodne skupnosti, ki je izpostavljena tolikim in tolikim nevarnostim, sprašuje o načinih in sredstvih, kako jo braniti in obvarovati. Ena glavnih poti, ki se mu ponuja, je enotnost med pripadniki slovenske manjšine. Slovenska stranka si je vedno prizadevala za tako enotnost in s tem, mislim, tolmačila najgloblje težnje pripadnikov slovenske narodne skupnosti v Italiji.

IZ GOVORA PROF. REBULE V LJUBLJANI

PRITRDITEV SMISLU, SLOVENSTVU IN KULTURI (II. DEL)

Prešernov uvid, uvid "slovenščine cele" je v novi demokratični dobi povzela mogoče največjopoteznejša pobuda novega časa - Svetovni slovenski kongres: ideja, ki naj poveže v enotno kulturno zavest vso slovensko družino, da uporabim priljubljeno besedo velikega Slovenca. Do te zavesti, do zavesti o čezmejni Sloveniji, o primorsko-koroško-porabski, kanadsko-argentinski-avstralski Sloveniji mora slovenska zavest še dozoreti, kakor mora še dozoreti v svojo državno ozaveščenost, v srečo slovenske neodvisnosti. To je ideja o enotnosti v istem duhu, ki se prepozna v Brižinskih

spomenikih, v Prešernu in Slomšku, v Cankarju in Plečniku, v slovenskih Alpah in rekah, v Vrbi in na Brezjah... Ideja, ki ne gleda v svet skozi liliputsko lino tolarja ali strankarske značke, ampak skozi duha. Globinski motor zgodovine je namreč duh in ne ekonomija, kakor nas je izučil nauk, ki je malikoval ekonomijo, a ga je prav ekonomija pokopala. (...)

Prešeren, to je vera v

slovenstvo, brez šovinizma odprto drugim narodom. Kako naj bi te vere ne povzel za njim Slovenec, zgodovinsko neizmerno srečnejši od njega, ko zastava njegove suverene države vihra pred palačo Združenih narodov, ko slovenski kulturniki in športniki nosijo slovensko ime v svet?

Je omenjena panika s svojimi katastrofskimi napovedmi upravičena? Realen pogled na državo med

Madžarsko in Jadranom takšnega malodušja ne sugerira.

Kar se zunanje imperialistične volje tiče, se je naša soseščina le morala od zgodovine nekaj naučiti. Kar pa se tiče notranje nedemokratične volje, ga menda ni Slovenca, ki bi si mogel predstavljati med Lendavo in Koprom neki levi ali desni avtoritarizem, kaj šele diktaturo. Kot kaže, se v Sloveniji tudi za ekonomsko preživetje ne bi bilo treba čezmerno bati.

Kulturi se ne bo treba bati za svojo svobodo. (...)

Samo en strah je na mestu: ne kaj bomo jedli in kaj bomo pili in s čim se bomo oblačili, saj smo bolj pragmatični kot sanjarski narod, ampak, ali se ne bomo bali daru novih življenj v naše domove. Ali bomo znali vzdržati pred poplavo nečlovečnosti, s katero nam grozi novo tisočletje: pred poplavo materializma, cinizma in perversije. Samo moralnega propadanja se nam je resnično bati: vsega tistega, kar je moralna nekvaliteta življenja.

Tu bo imela kultura svojo nezamenljivo vlogo. (...) Kultura, ki ji ne bo prva skrb, kako importirati zadnji krik neke že dezevropeizi-

rane Evrope, ampak kako izraziti globljo bit svojega prostora in časa, v ljubeči sklonjenosti nad tradicijo, v ostrem posluhu za kvaliteto vsebine in oblike, v jasnem razločevanju med pristnim in nepristnim, med doživetim in preračunljivim, med vrednostnim in modnim, med umetniškim in pornografskim, med preroškim in manijaškim.

Naj zaključim to razmišljanje, ki se je hotelo navdihniti ob Prešernovem sporočilu: sporočilu smisla, slovenstva in kulture. Naj povzamem osrednji glagol njegove Zdravljice: glagol živeti. Naj torej živi Prešernov duh med nami. Naj živi Slovenija!

KONEC

3

ČETREK
22. FEBRUARJA
1996

JEZUS IZ NAZARETA IN CERKEV KOT SKUP- NOST JEZUSOVIH UČENCEV (7.)

ZVONE ŠTRUBELJ

Prva skupnost, ki se je zbrala ob Jezusu iz Nazareta, skupnost zelo različnih ljudi, je postajala vedno bolj eno s svojim Učiteljem in njegovimi nameni. Vse bolj jih je združevala vera v Jezusa in v njegovo idejo božjega kraljestva.

V evangelijih razberemo, da je na začetku bil oznanjevalec vesele blagovesti Jezus sam. V njegovih mislih, občutjih in besedah se je vse bolj pojavljala čar in zazrtost v božje kraljestvo. To je bilo tisto kraljestvo, ki so ga v svetih tekstih že nakazovali veliki preroki. V Jezusovem času je zaradi konkretnih političnih in družbenih razmer vsebina tega kraljestva ostajala prikrita. Mnogi so pozabili nanjo ali jo razlagali zgolj tuzemsko. Jezusova vizija je presegala ozko, v lasten narod in v usodo samega sebe zazrto interpretacijo božjega kraljestva. Odpirala je okna in vrata najglobljim človekovim potrebam: želji po izviri čiste vode, hrepenenju človeškega srca po sreči, ki jo ne more zasititi materialno ali družbeno izpolnjeno življenje, ampak le združenje z Bogom življenja, ki človeka resnično dopolnjuje in ga duhovno uresničuje.

V tem elanu oznanjevanja so Jezusa srečali njegovi prvi spremljevalci. Prva Jezusova skupnost, ki smo jo bežno orisali v prejšnjem prispevku, se je znašla ob nekom, ki jo je presenečal in fasciniral. Njenim članom je odkrival tiste plasti bivanja, ki sta jih vsakdanje življenje in borba za obstoj prekrivala z raševinasto odejo nevolje in vdanosti v usodo.

Jezus je iz svoje prve skupnosti pošiljal med ljudi oznanjevalce po dva in dva, tako nam poročajo evangeliji. Časovno ne moremo z natančnostjo opredeliti, kdaj se je to zgodilo. Prav tako je težko določiti trenutek dokončne izbire skupine dvanajstih apostolov. Te misije oznanjevanja so bile vsekakor kratke in priložnostne. Ne bi mogli trditi, da je šlo za nekakšno organizirano obliko misijonarjenja oziroma evangelizacije.

Še nekaj lahko odkrijemo ob začetnem oblikovanju Jezusove skupnosti. Učitelj skuša iz skupine, ki se je zbrala ob njem, izkoreniniti občutek poviševanja, občutja nekakšne posebne privilegiriranosti. Več evangeljskih odlomkov nam govori o tej skušnjavi, ki je postajala vse bolj resnična znotraj skupine dvanajstih. Prošnja Zebedejevih sinov, Jakoba in Janeza, ki jo izrazi njuna mati, nam to zelo jasno ponazorijo: "Reci, naj ta dva moja sinova sedita v tvojem kraljestvu, eden na tvoji desnici in eden na tvoji levici" (Mt 20,21). Jezus pri tem izrazi priliko in učence pouči o drugačni naravi božjega kraljestva: "Veste, da vladarji gospodujejo nad svojimi narodi in da jim velikaši dajejo čutiti oblast. Med vami pa naj ne bo tako, ampak kdor hoče postati velik med vami, naj bo vaš strežnik; in kdor hoče biti prvi med vami, naj bo vaš služabnik" (Mt 20, 25-27).

Ob tem je zanimivo postaviti si vprašanje o Jezusovi avtoriteti. S kakšno oblastjo je nastopal znotraj skupine? Na kratko lahko odgovorimo, da dokler je bil on v skupini, le-ta ni potrebovala nobene druge hierarhije. Simon, apostol Peter je vsekakor zavzel v skupini posebno mesto, kar nakazujejo nekateri, sicer časovno poznejši teksti Matejevega in Janezovega evangelija. Veliko bolj kot to je v celotnem kontekstu evangelijev poudarjena skupna vera v Jezusa. Ta je skupino zares povezovala in jo utrjevala. Njena trdnost se je dan za dnem večala na ravni notranje, duhovne pripadnosti Jezusu iz Nazareta.

O tej notranji pripadnosti, o navezi "z bitjem in žitjem", o globoki in predani veri nazareškemu rabiju, bomo razmišljali v prihodnjem prispevku.

POSTNI GOVORI PO RADIU TRST A (ob torkih in petkih ob 16.45)

O ZAKRAMENTU SPRAVE ALI SPOVEDI

27.2.: *Sprava v stari zavezi* - temelji na zavezi, božjem usmiljenju in človekovi pripravljenosti priznati svojo grešnost (p. Peter Lah); 1.3.: *Sprava v novi zavezi* - Kristusova daritev na križu: temelj zakramenta sprave (p. Jože Pucelj); 5.3.: *Zakrament sprave - teološka struktura zakramenta* (p. Jože Pucelj); 8.3.: *Zakrament sprave - razlaga obrednika* (p. Janez Sraka); 12.3.: *Zakrament sprave v vzhodnih Cerkvah* (p. Janez Sraka); 15.3.: *Težavnost spovedi* (prelat Maksimilijan Jezernik); 19.3.: *Ali je zakrament sprave isto kot pogovor pri psihologu?* (prelat Maksimilijan Jezernik); 22.3.: *Sprava kot vir duhovnega življenja* (škofov vikar Oskar Simčič); 26.3.: *Zakrament sprave kot odkrivanje božje ljubezni* (p. Robin Schweiger); 29.3.: *Zakrament sprave - vir osebne svobode* (p. Vili Lovše); 1.4.: *Zakrament sprave - temelj cerkvene skupnosti* (p. Jože Kokalj); 5.4.: *Zakrament sprave - temelj sožitja med narodi* (prelat Maksimilijan Jezernik).

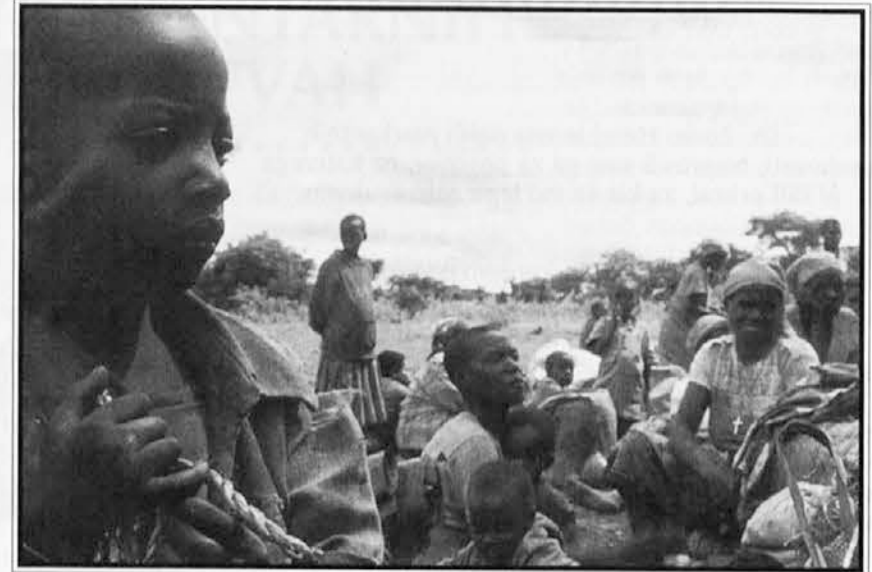
BURUNDI TIK PRED DRŽAVLJANSKO VOJNO

JURIJ PALJK

V zadnjem času lahko opazujemo ali bolje ne opazujemo, kako je razviti svet pozabil na velike in naravnost grozljive probleme ter velikanske tragedije v Afriki. Ena od teh se še vedno nadaljuje v Ruandi, druga pa v bližnjem Burundiju. O obeh razviti svet skorajda ne poroča. Če pa to že stori, dela to tako sramežljivo, da je človeka sram, ko bere drobne novice na predzadnji strani časnika; na televiziji pa že dolgo ni novic iz tega dela sveta, češ da niso "medijsko zanimive". Tako doma ob obloženih mizah ne gledamo več pomorov nedolžnih ljudi, ki pa se vsak dan dogajajo in so v nebo vpijoči grehi vse človeške civilizacije. Tam ljudje vsak dan umirajo pod mačetami in streli, za katerimi stoji ves Zahod s svojo nečloveško in nevredno držo, saj je Burundi danes tik pred državljansko vojno, če lahko tako imenujemo sedanje vsakodnevno klanje med plemenoma Tutsijev in Hutujcev.

Naši misijonarji so tam prepuščeni sami sebi. Pred dnevi je do nas le pricurljala vest o srhljivem namenu države Zaire (objavljena je bila spet nekje med drobnimi vestmi!), ki bo v naslednjih dneh skušala tisoče in tisoče beguncev, ki so zbrani v Gomi in njeni okolici, poslati nazaj v uničeno Ruando, kjer jih čakata gotovo klanje in pregon s strani trenutno zmagovitega plemena na oblasti. V Burundiju, kjer živita isti plemeni, se nadaljuje pomor nedolžnih ljudi. Opravljajo ga plačanci in najhujši - povečini mladi - kriminalci s pomočjo vojske. Izredno težak je položaj misijonarjev, ki so v neprestani življenjski nevarnosti, veliko jih je svoje misijonsko poslanstvo in oznanjanje evangelija že plačalo s smrtjo.

Novic iz Ruande, Burundija in okolice nimamo veliko. Danilo Lisjak, salezijanski misijonar iz Vipavske

doline, je nedavno v pismu skorajda upravičeno potožil, da smo pozabili nanje. Nismo pozabili in ne smemo pozabiti na ljudi, ki s krščanskim delom oznanjajo spravo, mir in evangeljsko resnico ter prinašajo sprtim stranem edino resnico, ki jih bo lahko osvobodila: Spravo! Le novic o njih nimamo.

Gotovo sta za vse te uboge ljudi še kako potrebna molitev in zaupanje v božjo Previdnost. Ne bi bilo odveč, če bi se tudi materialno spomnili slovenskih misijonarjev, ki delujejo v teh od vsega sveta pozabljenih krajih; nemočni opazujejo brezbržnost Evrope in ZDA, ki si pred volitvami ne morejo privoščiti še enega poloma, kot so ga doživeli v Somaliji, ko so nedolžne ljudi sramotno pustili krvnikom v rokah. To seveda zveni činično, a tako je.

V Burundiju, Zairu in Ruandi je prisotnih le še nekaj humanitarnih organizacij in misijonarjev, ki skušajo pomagati, kolikor morejo; ostali del sveta je te kraje in uboge ljudi že odpisal. Zato je prav, da se vsaj mi nanje spomnimo!

Objavljamo božično pismo sestre Vide Gerkman, ki vsak dan gleda sramoto človeštva.

Prosim, molite za nas!

Zaire - Goma, 17. decembra 1995

Vsem prijateljem misijonov želim blagoslovljene božične praznike in vse dobro v novem letu. Če Bog da, bomo dočakali v tem otroškem taborišču že drugi Božič. Mahni otroci so razigrani kot vedno. Večji otroci in sodelavci so pa vedno bolj malodušni, obupani in zaskrbljeni. Morali bi oditi konec decembra. Kam bo šla vsa ta milijonska množica ljudi? Ta del Zaira je bil že v preteklosti naseljen z Ruandčani. Nemiri med Zairci in Ruandčani trajajo že nekaj let. S prihodom milijonskega števila beguncev so se nemiri še bolj zaostri in napetost je zadnje dni ponovno dosegla vrhunec. Vasi so v ognju, ljudje bežijo, pobijanje in spopadi med vojaki in t.i. "borci" oboroženih tolp, za katere nihče ne ve, kaj hočejo. Verjetno le to, da se bodo morali izseliti vsi Ruandčani, tudi tisti, ki so bili rojeni tukaj, njihovi starši in prastarši. Vlada v Ruandi pa išče način, kako naj se maščuje Hutujem. Bolj mračne misli vam pišem. Tukaj je za zdaj pač tako in molite za nas, da bomo mogli v vsej veri reči - da: "Bog je z nami!" Naslova ne pošiljam, ker pošta v ta konec Zaira v glavnem ne pride.

Vaša s. Vida

KARD. C.M. MARTINI

JE ČAS MOLČANJA IN ČAS GOVORJENJA (V. DEL)

PREVEDEL
MSGR. OSKAR SIMČIČ

6. To nam daje čutiti, kako je potrebno znati "prevajati" v politične predloge vrednote, ki izhajajo iz verske dediščine. Vprašanje ne bomo rešili z načelnimi izjavami, če jih s primernimi sredstvi ne naredimo praktično sprejemljive. To pa lahko pokaže le večinski konsenz. Bolje predlagati majhne korake, kakor se zapirati v načelne odklone, ki se prej ali slej izkažejo jalovi. Npr. ni dovolj proglašati vrednote družine in zahtevati zakonodajo, da jo ščiti in jo obvaruje velike družbene škode, ki jo povzroča razkroj družinskih vezi, če tega obenem ne spremlja potrpežljivo zasle-

dovanje praktičnih rešitev, ki upoštevajo tudi drugačne misleče, kajti tudi le-ti so del iste civilne družbe.

Tudi ni dovolj, da se proglašajo prvenstvena vrednota življenja v njegovi celovitosti, če tega ne spremlja tudi zasledovanje kar se da soglasnih političnih poti, ki pospešujejo ljubezen do življenja, tako da nudijo mladim parom ugodne socialne pogoje, izboljšujejo položaj žensk, vodijo ugodno stanovanjsko politiko, zmanjšujejo davčna bremena ljudem, ki so pripravljene razveseliti človeško družbo z novimi življenji. Ni vsaka počasnost na tej poti nujno znamenje popuščanja. Tudi zahteva "najboljšega" lahko

predstavlja nevarnost ne le zastoja, marveč nazadovanja proti vedno manj človeškim razmeram.

Antropološko-etično "posredovanje" je verjetno ena izmed najbolj važnih in nujnih nalog, ki je zaupana v politiki dejavnim kristjanom. To je obenem eden izmed najbolj plodnih prispevkov, ki jih lahko danes krščanske skupnosti nudijo civilni družbi. Verska načela je treba spremeniti v vrednote za osebo in za družbo. Postati morajo pomembna in privlačna tudi za druge ter pridobiti čim več soglasja. Preiti moramo iz neke krščanske fragmentacije k skupnim političnim izbiram, ki jih bomo znali pravilno obrazložiti in bivanj-

ske pokazati, da je naše življenje z njimi vzklajeno.

7. Za takšno dejavno politično prisotnost v družbi morajo kristjani zasledovati in dobiti prostor in čas dialoga, da med seboj razpravljajo in nudijo razloge za svoje politične izbire. Ta zahteva je bila močno izpostavljena na palermskem zborovanju. "Nujno je, da si danes kristjani privzgojijo načela in metode pravilnega razločevanja ne le na osebni, marveč tudi na občestveni ravni. Le-ta lahko omogoči bratom po veri, čeprav prisotnim v različnih političnih sestavah, da se razgovarjajo, si medsebojno pomagajo in delujejo z vrednotami, ki jih skupaj priznavajo", je dejal sv. oče v Palermu. Kard. Ruini je poudaril: "Sedaj moramo pospeševati rast prostorov in trenutkov, kjer bo lahko razločevanje postalo bolj specifično in konkretno za tiste, ki delujejo v politiki" (st. 14).

DALJE

SLOVENSKA ŠKOFOVSKA KONFERENCA

IZJAVA V ZVEZI Z IZBIRNIM PREDMETOM "VERSTVA IN ETIKA"

DR. JANEZ GRIL, VODITELJ
TISK. URADA SŠK

V Cerkvu na Slovenskem smo z zanimanjem in skrbjo spremljali javno in parlamentarno razpravo ob sprejemanju nove šolske zakonodaje. Slovenska škofovska konferenca je po svojih delovnih telesih tudi sama želela dejavno prispevati k reformi slovenske šole. V okviru Mešane krovne komisije, ki pripravlja rešitve za ureditev odnosov med rimskokatoliško Cerkvijo in Republiko Slovenijo, v zadnjem letu in pol, žal, ni bilo nobene resne razprave o tej temi. Predstavniki katoliške Cerkve v sprejetih zakonskih rešitvah ne vidimo svojih predlogov in tudi ne kompromisnih rešitev.

V Cerkvu na Slovenskem

kljub temu z zadovoljstvom ugotavljamo, da se slovenska šola v prihodnje ne bo več izogibala pojavu vernosti. To je vsekakor pomemben korak v smeri strpnostnega odnosa do vere. Pozdravljamo tudi rešitve, ki zadevajo gmotno podporo zasebnih šol s strani države. Z obžalovanjem pa ugotavljamo, da novi zakon prepoveduje konfesionalno dejavnost v šoli, ki je javen prostor. Po našem mnenju je ta omejitev v nasprotju z 18. čle-

nom Deklaracije o človekovih pravicah, ki pravi, da pravica do svobode misli, vesti in veroizpovedi vsebuje tudi njihovo "svobodno, javno in zasebno izražanje, bodisi posamezno ali v skupnosti z drugimi, s poučevanjem, v praksi, z bogoslužjem in opravljanjem obredov".

Obvezni izbirni predmet "verstva in etika" ne ustreza pričakovanjem katoliške Cerkve in ni niti formalno pravno niti kako drugače del njene vzgojne dejavnosti. Cerkev tudi ni

poklicana k odgovornosti zanj. Zato odločno zavrača podtikanja, da gre za verouk. Prav tako odklanja vse povezave, ki si jih izmišljujejo nekatere politične sile. Hkrati pa ne nasprotuje, da posamezni strokovnjaki ali cerkvene ustanove v okviru svojih pristojnosti sodelujejo pri oblikovanju tega predmeta.

Cerkev na Slovenskem si bo tudi v prihodnje v skladu z mednarodnimi dokumenti, Ustavo Republike Slovenije in svojo pristojnostjo, da brani pravice vernikov, prizadevala, da bo po poti dialoga, argumentov in za demokratično družbo ustreznih pravnih rešitev čim prej prišlo do celovite uveljavitve pravic, ki izhajajo iz človekove religiozne narave.

BESEDA ŽIVLJENJA

PRVA POSTNA NEDELJA

SILVESTER ČUK

"KO Z GREHOM SRCA RANJENA SE Z ZMERNOSTJO PRENAVLJAJO"

Duhovniki v svojih dnevnikih molitvah brevirja ob postnih delavnikih pred jutranjo uro bogoslužnega branja beremo pesem, ki nas poziva: "Ugoden, bratje, zdaj je čas, / nam dobri Bog ga je poslal, da bi ozdravil bolni svet / z zdravilom posta, zmernosti. / Zdaj dnevi so zveličanja, / od Kristusa ožarjeni, / ko z grebi srca ranjena / se z zmernostjo prenavljajo." Zmernost je krepost, ki uravnava naš odnos do sveta in njegovih dobrin. Zmeren je človek, ki je in pije, dela in počiva, govori in molči ne preveč ne premalo, ampak v ravno pravi meri. Ravna tako, kot je za razumno bitje primerno.

Nasprotje zmernosti je nezmernost, ki ni samo v preveliki vdanosti jedi in pijači - požrešnosti in pijančevanju - ampak še bolj v grabežljivosti, častiblepnosti in morda še v čem. Apostol Janez je po božjem navdihu svaril pred trojnim poželenjem: poželenjem oči, ki je prevelika lakomnost po imetju; poželenjem mesa, ki je blepenje po telesnih užutkih; in pred napuhom življenja, ki je v pretirani težnji po uveljavljanju, da bi bili "nekaj", da bi se povzdignil nad druge. V bistvu so to tri skušnjave, s katerimi je budobni duh preskušal Jezusa v puščavi in ki jih je naš Gospod nam v zgled premagal.

Če opazujemo življenje okrog sebe, odkrivamo, da je le malokdo prost tega trojnega poželenja: malokdo je vedno in v vsem zmeren človek, popoln gospodar nad samim seboj. Post je "močni" čas milosti, ki nas vabi, da se na poseben način varujemo nezmernosti in jedi in pijači. Papež nas v svoji poslanici za letošnji post opominja, naj se otresemo potrošniškega obnašanja in naj si živo predstavljamo proseče oči misijonske množice lačnih. Velika rana slovenskega naroda je pijančevanje. Kakšna nesreča je pijača za družino, nam na vsakem koraku zgovorno in tragično govori življenje. Koliko družin je uničenih zaradi "kralja alkohola" in v koliko družinah vlada pravi pekel!

Huda bolezen našega časa je lov za življenjskim standardom: imeti čim več materialnih dobrin, tudi za ceno velikih, prevelikih žrtev. Ko prebiramo Sveto pismo stare zaveze, se zgrozimo ob tožbi svetoapisemskega pisatelja, da so poganska ljudstva, sredi katerih je živelo izraelsko izvoljeno ljudstvo, svojim malikom darovala ljudi. To se nam zdi nesmiselno, nečloveško in kruto. Vendar pa jih otroci dvajsetega stoletja posnemajo: maliku, ki mu je ime življenjski standard, žrtvujejo ljudi. Ali otrok ali nova biša, ali otrok ali nov avto - se sprašujejo mnogi mladi zakonci...

Zmernost v odnosu do vsega, kar je predmet poželenja naših oči, našega "mesa" in življenjskega napuha, človeka osvobaja in neizmerno osrečuje.

ŽIVLJENJE V DVOJE

MOŽ IN NJEGOV ODNOS DO ŽENE

FRANC CERAR

Tudi ti mož, ki si sedaj poročen, si bil nekoč sam. Morda boš rekel, da si dekle, ki si jo pozneje vzel za ženo, spoznal naključno. Pri Bogu ni naključja. On je vedel, da ti ni dobro biti samemu, pa jo je pravzaprav pripravil in jo končno predte pripeljal. Si se mu kdaj zahvalil? Si se zahvalil njej, da je hotela postati tvoja žena? Morda boš rekel, da se Bogu izbira tvoje žene ni najbolje posrečila. Najprej vedi, da je ona človek in ne angel. Angeli so v nebesih, na zemlji pa so samo ljudje. Če si boljši od nje, boš znal prenašati njene slabosti; če pa nisi - zakaj pričakuješ od nje več kot od sebe?

Sveto pismo pripovedu-

je naprej, da je Bog, potem ko je prvemu možu pripeljal ženo, oba blagoslovil. To je bila prva poroka na zemlji, poročitelj pa je bil sam Stvarnik. Vse poroke, kar jih je bilo od takrat do danes, so samo ponovitve ali prilagoditve onega prvega poročnega obreda vsakemu posameznemu paru. Ko si bil ti pri poroki s svojo ženo, je bil duhovnik, ki vaju je "povezal", božji namestnik, pravi poročitelj pa je bil Bog. On vama je podelil zakrament svetega zakona. Ko sveti pisatelj pravi, da je Bog moža in ženo blagoslovil, hoče reči, da jima je v skupnem življenju zaželel samo dobro.

V nadaljevanju pravi božja beseda, da bosta mož in žena eno telo. Ni

rečeno, da bo žena postala možovo telo, temveč oba postaneta eno telo. Hebrejska beseda telo ne pomeni samo telo v našem pomenu, temveč celotno osebo, človeka kot takega. Mož in žena sta po poroki postala nova enota in neločljiva skupnost, ki presega enega in drugega posameznika. Odslej nista več le eno telo, ampak tudi ena duša, eno srce, ena misel, ena volja, eno teženje. Sava izvira izpod Julijcev, Savinja izpod Karavank. Ko se pri Zidanem Mostu združita, nimata več vsaka svoje vode, temveč postane vse vodovje skupno in nedeljivo. Nista več dve reki, temveč ena sama.

Ljubezenski skupnosti enega telesa je podaril Bog stvariteljsko moč, da iz nje vzkljuje novo "telo", novo človeško življenje. Ne mož ne žena si ga ne moreta lastiti, ker ga je Stvarnik podaril obema. Tako se ljubezen širi, večja in množja.

Biti z ženo ena duša pomeni za moža, da s svojim razumom sprejme

ženo kot svojo življenjsko družico, ki "ji bo zvest v sreči in nesreči, v boleznih in zdravju ter jo bo ljubil in spoštoval vse dni svojega življenja" (poročni obred).

Biti z njo eno srce pomeni uresničitev Pavlovega naročila, naj mož ženo ljubi. Ni dovolj, da jo vzame za svojo samo z razumom, sprejeti jo mora tudi s srcem. Razumeti mora, da je ona drugačne narave od njegove, da je bolj krhka in občutljiva ter da prav zato potrebuje več njegove nežnosti in pozornosti.

Biti z ženo ena misel in eno teženje pomeni za moža, da se v vseh važnih rečeh, ki so povezane z njenim skupnim življenjem, z njo posvetuje. Notranji čut, ki ji je prirojen, dostikrat bolje zadene resnico kot njegova zgolj razumska presoja.

Mož, ki bo tako uresničeval svojo skupnost z ženo, bo osrečeval sebe, njo in vso družino. Saj zaradi sreče ju je Bog združil.

(IZ NEDELJE)

MISIJONARJU FRANCU JEREBU V SPOMIN

KAZIMIR HUMAR

V sredo, 14. februarja, so v prvem lepem pomladanskem popoldnevu spremili k večnemu počitku misijonarja Franca Jereba. Pogreba in maše so se poleg številnih vernikov udeležili tudi nič manj številni duhovniki, ki so prav tiste dni imeli katehetski tečaj; somaševalo je nad 70 duhovnikov s škofom Pirihom in ljubljanskim pomožnim škofom Uranom. Pogreb je vodil škof Metod Pirih, ki je med mašo o pokojnem tudi

spregovoril. Rajni misijonar Franc Jereb je bil deležen obilnih dobrot Gospodarja življenja. 27. novembra lani je izpolnil 89 let življenja. Bog mu je svojo naklonjenost nakazoval po dobrih starših v Radomljah (Gorenjska), pa po bratih in sestrah ter številnih ljudeh. V družini je bilo osem otrok. Svojo dobroto mu je Bog izka-

zoval tudi po talentih in sposobnostih, ki mu jih je dal. Te sposobnosti je pokazal najprej v osnovni šoli v Radomljah, potem na klasični gimnaziji in v bogoslovju v Ljubljani, v Misijonski družbi (pri lazaristih) v Grobjuh. Največja od vseh milosti je bilo dolgotrajno duhovništvo, povezano z misijonskim poklicem.

V mašnika je bil po-

svečen 3. julija 1932, ko je že bi med lazaristi. Dve leti po novi maši je odšel kot misijonar na Kitajsko, kjer je ostal do izгона 1953. O tem času je dejal, da so to bila najlepša leta njegovega življenja. Na poti iz Kitajske se je ustavil v Parizu. Tam so mu takoj poverili odgovorno nalogo vrhovnega predstojnika lazaristov v tedanji Jugoslaviji. Na tem mestu je ostal 12 let. Danes so prepričani,

da je v petdesetih letih komunistične diktature on rešil obstoj lazaristov v Sloveniji in v tedanji Jugoslaviji sploh. Ko je odložil predstojništvo, je bil vedno na razpolago za ljudske misijone in za delo, kamor so ga klicali. Med drugim je v dveh obdobjih preživel v Beogradu 13 let.

Svoj zadnji rojstni dan je obhajal na Mirenskem Gradu, kjer je tudi mirno zaspal v Gospodu v ponedeljek, 12. februarja.

Med mašo je prevladovalo ljudsko petje, ki so ga vodile redovnice, ki na Gradu prebivajo. One so

tudi brale berila. Pokojnemu v spomin sta spregovorila še urednik Misijonskih obzorij dr. Drago Ocvirk in superior dr. Anton Stres, ki je prebral tudi pismo nadškofa Perka iz Beograda.

Pokojni misijonar čaka sedaj vstajenja na pokopališču poleg cerkve skupaj s pokojnim Alojzijem Mlakarjem, ki je umrl lani, in drugimi duhovniki in redovnicami, ki so našli poslednji dom na tej božji njivi.

Bog mu bodi bogat plačnik za njegovo delo za božje kraljestvo na zemlji.

INTERVJU / MARKO KRAVOS

NOVI PREDSEDNIK SLOVENSKEGA PEN KLUBA SE PREDSTAVLJA

ERIK DOLHAR

Kot smo že poročali, je slovenski tržaški pesnik Marko Kravos novi predsednik Slovenskega Pen kluba. Slednji je mednarodno združenje književnikov, ki letos praznuje 75. obletnico. Imenovanje je vsekakor priznanje za vso slovensko kulturo v Italiji, obenem nam je dalo povod za krajši pogovor s tržaškim pesnikom.

Ste si to izvolitev pričakovali?

Ne. Dobil sem jo na telefonskem odzivniku, tako da me je po eni strani precej presenetila in ganila, po drugi strani sem se počutil malo skrušenega pod težo odgovornosti, ki jo imam, tako da sem si najprej skuhal kamilice...

Kakšna je danes praznopravna vloga PEN kluba?

Izvolili so me člani, ki se zelo tesno zbirajo okrog te institucije. Vedno sem rad zahajal v to družbo, saj poleg stikov na pisateljski ravni goji tudi ambicijo, da bi popravljala krivice in nepravilnosti v političnem življenju. PEN klub se torej ima za organizacijo civilne družbe in za moralno avtoriteto ter za sogovornika s politiko, ki včasih, tako ali drugače, nasilno poseže v življenje.

Moje imenovanje je nekakšen znak, da bodo člani spremljali to tematiko, še posebej pa je znak, da kažejo občutljivost za naš prostor. V PEN-u sicer nisem sam iz kroga slovenskih književnikov iz Italije; tako so v njem Pahor, Rebula, Hergoldova, Verč in še kdo. PEN klub ne zajema le klasične pisateljske družine, ampak tudi publiciste in strokovne pisce, posebno s področja humanističnih ved. Upam, da bom svoji nalogi kos, da bom tudi vnesel nekaj naše problematike v delo Slovenskega PEN kluba in prek njega, če bo treba, tudi v mednarodne kroge.

Kakšni pa so načrti te pomembne organizacije?

Seveda je veliko tradicionalnih dejavnosti, stikov, ki jih bo moral Slovenski PEN kot doslej voditi še dalje. Med prvimi takimi nalogami je že tradicionalno Blejsko srečanje. Letos bo njegova tema izredno aktualna. Naslov je namreč "Antigona danes". Eno jutro bomo pa posvetili vprašanju nasilja, oz. zakaj zbirati arzenale orožja, če vemo, da to orožje vedno producira samo nasilje. Dela bo veliko, koliko pa bo odprtih ušes, je seveda vprašanje.

PEN nima na razpolago veliko denarja. Obstajajo le fundacije in prostovoljni prispevki ter članarine. Toliko manj razpolaga s kakšno vojsko ali drugimi sredstvi pritiska, to se pravi, da lahko deluje samo s svojo moralno avtoriteto.

Organizacija sedaj načrtuje novo delovanje. Mislim, da bomo seveda sproti spremljali dogajanje na svetovnem nivoju, da se bomo udeleževali kongresov itd. Tudi svetovna organizacija je potrebna prenovitve.

Slovenski PEN ima velike zasluge v zgodovini slovenskega naroda. Spomnil bi samo, da je bilo eno izmed njegovih prvih uspešnih dejanj rešitev Franceta Bevka iz konfinacije. Leta 1934 je bil namreč preganjan na otok Ventotene samo zato, ker je pri nas pisal slovenske knjige. Potem bi omenil vsaj še obveščanje svetovne javnosti ob osamosvojitvi, kar je gotovo neizbrisna zasluga. Slovenija je tako sploh prišla na seznam narodnih identitet, ki imajo tudi pravico do lastne države, ugleda in svojega mesta na svetovni šahovnici. Slovenski PEN je od svetovne organizacije PENa prevzel odgovornosti v zvezi s pomočjo pisateljem in ustvarjalcem v Bosni in Hercegovini med strašnim dogajanjem v njihovi domovini.

OSREDNJI PREŠERNOVI PROSLAVI NA ROB

SAŠA RUDOLF

Po poldrugem stoletju ostaja Prešernova poezija živa in aktualna, iskriivo sveža, polna in bogata, očiščena vsakršne besedne navleke in, kar je najvažnejše, dostopna in razumljiva vsem. Prava, čista umetnost se ne zapira v akademske kroge, ni ekskluzivni užitek izbrano prefinjenih okusov, pač pa namenjena vsakemu odprtemu srcu. Zato je Prešeren enako blizu vsem, zato je naš, zato nas opominja, da svežina misli in duha ne potrebujeta monumentalnosti akademsko izbranih misli.

Odkar je Dan slovenske kulture državni praznik, pa tudi že prej, spremlja osrednjo Prešernovo proslavo cela kopica polemik, pa naj gre na primer za bojkot dramskih umetnikov, ki so lani v znak protesta v zadnjem hipu odpovali nastop na prireditvi, ali za višino honorarja (kot da že samo sodelovanje na

najpomembnejši državni slovesnosti ne bi bilo zadostna čast in nagrada), kakor tudi za sam koncept proslave, ki v sedanji obliki prej spominja na togost protokolarnih cerimonij kot na praznično srečanje z nagrajenimi ustvarjalci, glavnimi protagonisti večera. Tudi letošnja bi s svojo statičnostjo, ki je v marsičem spominjala na socrealistične prireditve v času Brežnjeva, prej sodila v zaprašeno univerzitetno avlo kot pa v največjo slovensko gledališko dvorano ob koncu dvajsetega stoletja. Človeško je bilo seveda nemogoče smiselno povezati razvlečeni, skoraj uro trajajoči prvi del z govorom in branjem že objavljenih, odločno predolgih motivacij, v katerem je sicer profesionalno odličnima napovedovalcema togi protokolarni scenarij onemogočil vsakršno popestritev z gibkim, dobro izbranim, čeprav nič kaj posrečeno zasedenim, kulturnim programom.

24. SREČANJE MLADIH KNJIŽEVNIKOV SLOVENIJE

Zveza kulturnih organizacij Slovenije prireja 24. srečanje mladih slovenskih pesnikov in pisateljev Slovenije, na katerem lahko sodelujejo avtorji, ki svoje dela še niso izdali v knjižni obliki, razen v samozaložbi, in še niso bili uvrščeni med najboljše na srečanjih mladih pesnikov in pisateljev. Avtorji lahko sodelujejo s prozo, poezijo in dramskimi deli. Prispevke morajo napisati z računalnikom ali pisalnim strojem v treh izvodih, ki morajo biti označeni s šifro, priložiti morajo zapečateni kuverto z osebnimi podatki: ime in priimek, naslov, izobrazba, poklic, starost in šifra. Dvočlanska žirija in republiški selektor bosta med prispevki izbrala najboljše avtorje za nastop na območnem in republiškem srečanju. Območnih srečanj bo šest. Poslane prispevke morajo avtorji brezplačno odstopiti za morebitno objavo. Organizatorji bodo objavili dela izbranih avtorjev in v obsegu, ki bo ustrezal njihovim finančnim možnostim. Rokopisov ne bodo vrnili.

Vse prispevke je treba poslati na naslov Zveza kulturnih organizacij Slovenije s pripisom: Za 24. srečanje, Štefanova 5, p.p. 136, 61000 Ljubljana, Slovenija najkasneje do 20. marca letos. Za vse morebitne informacije lahko pokličete telefonsko številko 061/1262083.

FILM FILM FILM FILM FILM FILM

POJDI, KAMOR TE PELJE SRCE

ERIK DOLHAR

Film "Va' dove ti porta il cuore" (Pojdi, kamor te pelje srce) v režiji Cristine Comecini, po romanu tržaške pisateljice Susanne Tamaro, sem si v tržaškem kinu Ariston ogledal ob drugem dnevu predvajanja. Na film sem postal pozoren, ko sem v nedeljo, 11. t.m., v tržaškem Il Piccolo bral

recenzijo Paola Lughija. Ta trdi, da je film lepši od knjige, češ da se je režiserka izkazala z nekaterimi posrečenimi posnetki, ki včasih gledalca bolj prizadenejo kot besedni opisi. Kritičen je le z ozkega tržaškega mestnega zornega kota, saj pravi, da se v filmu Trst sploh ne vidi, razen v

prizoru, ko glavna igralka prejme v glavnem poštnem uradu pismo iz Amerike. Dalje trdi, da se vidi le okolica z belim Miramarskim gradom v ozadju. Stalno pa je prisotno žvižganje močne burje. V ospredju je Kras z Opčinami, cesto, ki pelje mimo Zagradca in Kontovela, z razgledno točko nad dolino Glinščice pri Jezeru; poleg tega je še kak skrit in težje razpoznaven kraški kotic. S prvo ugotovitvijo Lughija se lahko strinjam, v drugi

pa ne vidim ničesar kaj tako groznega, saj je glavna protagonistka Olga, ki jo v filmu zelo učinkovito poseblja izkušena, znana in umetno postarana Vira Lisi, vendar živela na Opčinah. Tako je naravno, če so se ona, njena vnukinja in hčerka bolje znašle med kraškim grmičevjem kot sredi mestnega asfalta. K temu bi lahko še dodal, da se mi ne zdi prav nič žaljivo, če ima hišna pomočnica glavne protagonistke očitno slovenski priimek Racman,

PODLISTEK

PRIHOD SLOVENCEV NA PODROČJE BENEČIJE

VI. ZGODOVINSKA PREGANJAVICA

JANKO JEŽ

Sem že omenil, kako je M.T. zapisal, da je poskus kraje važnih trenutkov ("momenti importanti") zgodovine nekega naroda slabše dejanje od poskusa kraje njegovega ozemlja. Ko je hotel dalje razvijati to misel, pa se je - kot se mu to večkrat zgodi - zmedel in našel v nejasnosti. Omenjal je najprej nekaj nepojasnjenih dogodkov med V. in IX. stoletjem, nato nekaj drugih med XV. in XX. stoletjem. Ti dogodki naj bi spadali med tako imenovane poskuse kraje važnih trenutkov zgodovine nekega naroda.

Ker sem skušal dati točnejše obrise tem zgodovinskim

krajem, preglejmo skupaj nekaj letnic, glede katerih ni soglasja in glede katerih teče pravda med Tummolom in menoj.

Letnica 568 pr. Kr.

Nikakor se namreč ne more sprijazniti z dejstvom, da je mednarodna utrjena historiografija že dokončno sprejela v svoj uradni arhiv ali kataloge ali sezname zgodovinskih dejstev ali skratka rečena v svoje anale letnico 568 pr. Kr. kot letnico dokončne slovenske naselitve na sedanjem ozemlju. Zakaj naš oporečnik tako hrumi? Naša osnovna narodnostnozgodovinska letnica ga namreč podzavestno spominja na dejstvo, da Italijanov v današnjem smislu in pomenu ob naši naselitvi še ni bilo! Kako izgleda zemljevid tedanje Evrope, vam nazorno prikazuje karta na str. 110 Novega zgodovinskega atlasa Garzanti iz leta 1990. Črta, ki sega od južnih delov danskega polotoka Yutlanda naravnost proti jugu vzdolž reke Labe do Donave, kjer pri kraju Passau krene pri Salzburgu do Ogleja - je najstarejša danes znana meja med

germanskim svetom in Slovani. Slovenci smo označeni točno v mejah naših sedanjih dežel. Germanski svet sega na apeninski polotok še kakih 200 km pod Padom. Ta zgodovinski atlas uporabljajo po vseh italijanskih šolah, seveda kot pomožni učbenik za študij zgodovine.

Tummolu sem spet postregel z dokumentom, ki ga od mene zahteva kot dokaz naše neselitve. Še enkrat poudarjam: letnico 568 pr. Kr. navajajo vsi zgodovinarji kot letnico naše naselitve. Kot dokaz sem mu postregel samo omenjeni zgodovinski atlas. Niti na Rimljane se ne more več sklicevati, katji barbarski vpadi so latinski življ izbrsali iz vseh evropskih pokrajin. Kjer pa so na svojem nezadržnem pohodu v Italijo nova germanska ljudstva naletela na domačinske staronaseljence, so jih enostavno poteptala in pomandrala. Langobardi, ki so se sčasoma za stalno naselili v Italiji, so prebivalce italijanskega polotoka prekvasili in prerodili. Tako so nastali Italijani, ki so šele v času Risorgimenta prišli do svoje države.

MGL - FLISARJEVA DRAMA O PRESERNU

IVA KORŠIČ

Medtem ko so se na Tržaškem in Goriškem vrstilo proslave ob prazniku slovenske kulture, je bilo na Primorskem v gosteh Mestno gledališče ljubljansko. V ponedeljek 12. in v torek 13. februarja, se je v goriškem Kulturnem domu predstavilo z delom slovenskega dramatika Evalda Flisarja *Iztrahnjeno srce*. Praizvedba te drame je bila lanskega oktobra v Ljubljani. Uprizoritev je doživela velik odmev pri gledalcih in kritikih.

Režiser Zvone Šedlbauer je Flisarjev tekst odrsko uredil v dve uri in pol trajajoči predstavi, ki niti za trenutek ne utruja ali z dolgočasni. Vse je zlito v zaokroženo celoto. Na odru si harmonično sledijo prizori najvažnejših izrezov Prešernovega življenja. Srce dela ni samo Prešeren-pesnik, kot ga poznamo iz literarne zgodovine, pač pa Prešeren-človek, živ, plastičen, v vseh niansah zapletenega značaja in doslednega filozofskega in svetovno nazorskega mišljenja; ves predan nedosegljivi platonski lju-

bezni, "strašnemu plamenu", v katerem ves gori. Tej sanjski ljubezni se ne more odreči niti, ko se prepusti povsem čutni ljubezni do Ane Jelovškove. Tanja Dimitrievska je Naniko orisala kot naivno, igrivo, rosno mlado dekle, ki si želi plesa, zabave, gledališča. Ljubosumna je na pesnikovo ljubezen do Julije (Maša Židanič), ki se Francetu večkrat prikaže kot privid. Rada bi se povzpela više v meščanski razred. Po rojstvu nezakonskih otrok si tako želi poroke s pesnikom, a on je takrat že strt, osamljen. Jožef Ropoša je izredno otipljivo, občuteno prikazal pesnikovo razdvojenost, prepojeno z notranjimi viharji.

V delo so vpletene še vse druge zgodovinske osebnosti, ki so neločljivo povezane s pesnikom. Zelo ganljivi so prizori z Matijem

Čopom (Tone Kuntner) in bohemskim Andrejem Smoletom (Borut Veselko). Igralci so čudovito izoblikovali vse like in orisali do potankosti njihove značaje. Brez dvoma jim to ni bilo lahko, saj so bili pogojeni od zgodovinskih osebnosti, ki so jih predstavljali, razen Gosjeperca, ki je sad avtorjeve domišljije in spremlja celoten potek drame; včasih poseže vanjo nekoliko nagajivo, pa spet ironično ali pa skrivnostno enigmatično.

Predstava je v celoti izzvenela brez kake napačne note, obogatila nas je in nam osvetlila pesnika v posebno humani luči. Gledalcem je globoko segla v srce. Nedvomno je bila do sedaj najboljša uprizoritev v letošnji gledališki sezoni.

V ZBIRKI CIVILTÀ DELLA MEMORIA

MONOGRAFIJA O ŠKOFOU ALOJZIJU FOGARJU

ALESSIO STASI

Pordenonska založba *Edizioni Studio Tesi* je že pred leti začela izdajati redno knjižno zbirko z naslovom *Civiltà della memoria*. V njej izhajajo monografije o pomembnih osebnostih, ki so se izkazale v družbenem in kulturnem življenju dežel Furlanije in Julijske krajine. V izbiri osebnosti, pri kateri kaže založba hvalevredno neobremenjenost, se zbirka omejuje na obdobje našega in deloma tudi prejšnjega stoletja. Ob italijanskih osebnostih, kot so pesnik Biagio Marin ali tržaški škof Antonio Santin, so bili v zbirki predstavljeni tudi nekateri Slovenci: o Jakobu Ukmarju je pisal Alojz Rebula, o Srečku Kosovelu pa Boris Pahor. Pred nedavnim je v zbirki *Civiltà della Memoria* izšla monografija o tržaškem škofu Alojziju Fogarju, ki jo je napisal znani časnikar Guido Botteri, nekdanji direktor tržaškega sedeža RAI.

Alojzij Fogar je bil po rodu Goričan. Rodil se je v Pevmi - starejši se najbrž še spominjajo Fogarjevih hiš ob mostu - v premožni furlanski družini l. 1882. Kljub očetovemu nasprotovanju se je odločil za duhovniški poklic. Kot gojenec znamenitega mednarodnega zavoda Canisianuma je študiral bogoslovje na innsbruški univerzi, kjer je pridobil tisto miselno širino in razgledanost, ki je vseskozi spremljala njegovo kasnejše delovanje. V Innsbrucku so ga vsi poznali kot "prijatelja vseh narodov". Po vrnitvi v Gorico mu je nadškof Sedej poveril poučevanje v velikem semenišču, ki je v tistih časih veljalo za enega izmed najboljših šolskih zavodov v avstro-ogrskem cesarstvu. Fogarjevo šolsko in pastoralno dejavnost je prekinila prva svetovna vojna. V vojnem času je Fogar skrbel za številne begunce, še pred koncem vojne pa se je vrnil v Gorico. Mesto je bilo popolnoma razdejano, vladalo pa je moreče vzdušje nezaupljivosti in ovaduštva. Fogar je novim italijanskim oblastem veljal za avstrijakanta, ki da se noče prilagoditi novi

stvarnosti. Ko se je leta 1923 izpraznila tržaška škofijska stolica, je bil Alojzije Fogar imenovan za novega tržaško-koprškega škofa. Službe ni mogel takoj nastopiti zaradi pravnih zapletov med državno in cerkveno oblastjo. Ko pa je dejansko prevzel vodstvo obširne tržaško-koprške škofije, ki so jo sestavljali slovenski, italijanski in hrvaški verniki, je to postal zanj pravi križ. Škof Fogar je izhajal iz tradicije avstrijske predvojnecke Cerkve, ki si je nadvse prizadevala za mir in sožitje med narodi, obenem pa aktivno delovala na socialnem in političnem področju. Fašizem pa je v svoji težnji po popolnem obvladovanju življenja državljanov nasilno posegel v cerkvene zadeve in s svojo raznarodovalno politiko kršil najosnovnejša načela cerkvenega prava. Alojzije Fogar ni bil človek, ki bi prenašal krivico in nasilje, še zlasti, če se je to dotaknilo njegovih vernikov. Ob neki javni manifestaciji je takole zabičal fašističnim hierarhom: "Gospodje, ne pozabite, da smo na meji države, a ne na meji Cerkve!" S svojim delovanjem v prid zatiranih slovenskih in hrvaških vernikov si je škof Fogar nakopal celo vrsto sovražnikov med fašističnimi mogotci. Fašistične oblasti, ki so že goriškega nadškofa Sedeja prisilile, da se je odpovedal svoji službi in takoj zatem umrl, so sklenile, da bodo iz Trsta izgnale "slovanskega" škofa Fogarja. In res jim je po neshetih napadih in časopisnih

gonjah uspelo, da se je Fogar l. 1936 odpovedal tržaški škofijski stolici. Na tiho je odšel v Rim, kjer je še naprej deloval v korist svojih nekdanjih vernikov. Tako je l. 1941 posredoval za pomilostitev na smrt obsojenih drugega tržaškega procesa. Tudi po padcu fašizma je Fogar ostal v Rimu, predvsem iz obzira do svojega naslednika v Trstu škofa Santina. V Rimu je tudi umrl l. 1971.

Priznati je treba, da je Botterijeva monografija o škofu Fogarju resen prispevek k zgodovini naših krajev, čeprav ima kot zgodovinsko delo svoje vrline in svoje pomanjkljivosti. Časnikarski slog, v katerem je pisana, jo dela sicer zanimivo za branje, a ji hkrati jemlje nekaj tiste dokumentarne vrednosti in poglobljenosti, ki jo monografija kot strokovno delo zahteva. Kljub temu, da je v knjigi navedenih več arhivskih virov in člankov iz sočasnega časopisa, se nam zdi, da so nekatera obdobja Fogarjevega življenja vse premalo raziskana in nezadostno prikazana. Tako je npr. z goriškim obdobjem, ki je bilo za Fogarjevo formacijo nadvse pomembno, ali z rimskim obdobjem, v katerem je bil Fogar kljub navidezni odtujenosti zelo blizu svojim rojakom. Pripomnili bi še, da je avtor z uporabo arhivskega gradiva proučil vse premike v fašističnih političnih krogih, in ne samo tržaških. Pri tem pa je včasih zanemaril Fogarjev človeški lik, njegovo osebnost in značaj. Prav to pogrešamo v Botterijevi knjigi: življenjski prikaz Fogarjevega značaja. Premotriti kompleksen Fogarjev človeški lik, ki se je le deloma odražal v zgodovinskem prostoru in času, je gotovo težavna naloga, ki ji bo kos malokateri zgodovinar. Fogar je bil človek, ki je za vedrim nastopom skrival skrbi, ki bi marsikoga strle.

Zaenkrat pa je vsekakor dovolj, da poznamo škofa Fogarja v eni izmed njegovih človeških razsežnosti: kot človeka, ki si je vedno in povsod prizadeval za mir in univerzalno bratstvo med narodi. In prav to izžareva geslo, ki si ga je Alojzije Fogar izbral kot vodilo za svoje škofovsko delovanje: "cor unum et anima una" - eno srce, ena duša.

RAZSTAVA O GOTSkih CERKVah NA GRADU KROMBERK

Od 2. februarja letos je v Goriškem muzeju na gradu Kromberk na ogled razstava z naslovom "Gotske cerkve v Posočju in Goriških Brdih", ki jo je pripravilo Kulturno združenje *Il Millennio* iz Gorice

LM FILM

kar je bilo za tiste in tudi današnje čase nekaj povsem normalnega.

Med protagonisti je poleg uspešnih - predvsem ženskih - interpretacij omembe vrednih mali kuža Buck.

Film je primeren za mlade in stare, saj je njegova vezna nit prav generacijski razkol; gre pa tudi za izredno učinkovito prikazovanje čustev, tako da se ti ni treba sramovati, če se ti v dve uri trajajočem filmu zasoljijo oči.

in smo si jo lansko leto že lahko ogledali na goriškem gradu. Ob razstavi v Kromberku je prišlo do sodelovanja med občino Gorica in Mestno občino Nova Gorica, kar hkrati pomeni prvo skupno pobudo obeh mest ob bližnjem praznovanju 1000-letnice omembe Gorice v zgodovinskih virih.

Na razstavi so na ogled predvsem kvalitetne barvne fotografije, pa tudi nekatere kopije fresk in risbe značilnih spomenikov. Tako kot v Gorici je razstava razdeljena na sedem itinerarijev oz. poti, ki nas popeljejo na obisk več desetih cerkva, od katerih jih je prek dvajset okrašenih s freskami. Pri gotskih cerkvah v Posočju in goriških Brdih gre za stavbarsko umetnost, ki je nastajala v glavnem v 15. in 16. stoletju. V stilnem pogledu te skromne, a v nekaterih

primerih tudi odličnejše stavbe, razodevajo lokalno različico spodbud, prihajajočih predvsem iz srednje Evrope in bližnje Gorenjske. Podobno velja tudi za freske, s katerimi so cerkve poslikane, vendar je v tej umetnostni vrsti opazen tudi vpliv Furlanije.

Ob razstavi v Goriškem muzeju je izšel tudi slovenski prevod kataloga, ki so ga lani v italijanskem jeziku pripravili pisca Andrea Antonello in Walter Klainscek ter fotografinja Beatrice Micovilovich. Tako nam ta knjiga služi kot vodnik po razstavi in samih cerkvah na terenu, kar bo zelo olajšalo morebitne ogledne. Hkrati gre za eno redkih kulturnih pobud, ki enakovredno obravnava spomenike na obeh straneh državne meje, upoštevajoč stvarnost nekdanj enotne goriške dežele.

M.V.

Zgodovina sloni na dejstvih in ne na lažeh in ponarejenih listinah. Zares ne vem, zakaj se naš profesor kar dvakrat sklicuje na Konstantinovo darilno listino, ki je lažniva in izkrivlja zgodovinsko dejstvo o namišljenem začetku papeževne posvetne oblasti. Ker nam o tem nič kaj več ne pove in ker našim bralcem verjetno ni povsem jasno, za kaj gre, bom zadevo natančneje razložil.

Lorenzo Valla (1407-1457) je bil ena najbolj bistrih glav italijanskega humanizma. Glede filologije in zgodovinskega dela in svobodne kritike. Nobeno zgodovinsko dejanje ni dokončno, dokler ga ne potrdijo zanesljivo ugotovljena dejstva. S tem je Valla podiral legende, predsodke in laži, ki so zaradi nerazodnih in nekritične presoje postajale dejstva. Med take laži spada po Valli tudi nekontrolirano sporočilo o Konstantinovi darilni listini (*De falso credito et ementita donatione Costantini*). Rad jemljem na znanje, da se z Vallo strinjate.

Saj Konstantin (vladal je od l. 312 do l. 337 po Kr.) bi nikakor ne mogel in niti hotel z darilno listino del cesarskega ozemlja podariti rimskemu papežu in s tem utrditi tudi njegovo posvetno oblast!

Če je Konstantinova darilna lista falsifikat, s tem še ni rečeno, da so falsifikat tudi BS, čeprav jim v trenutku popuščanja polemične napetosti priznava tehtnost zasnove v prikupni in elegantni knjižni opremi. Pa se nam naš gospod čez nekaj časa, oziroma nekaj vrstic kasneje, spet premisli, kajti v nobenem primeru ne more in ne sme priznati kaj pozitivnega nam Slovencem. Zato se spet požižga na BS in vse, ki so pri njihovem nastanku sodelovali. Tudi sedaj hoče biti pravičen, dosleden in nepristranski, zato se požižga tudi na vse najstarejše zapise v italijanskem jeziku z "vsemi njihovimi k" in drugimi spakedrankami, ki jih odlikujejo.

Vse tri listine so notarski priposestvalni akti in imajo podobno vsebino:

"Sao ko kelle terre per kelle fini que ki kontene trenta anni possente parte sancti Benedicti - Vem, da je (tista) zemljišča v mejah, ki so tu označena, trideset let posedovala stranka svetega Benedikta."

Seveda našega tankočutnega esteta motijo številni soglasniki k, ki so bili tedaj nekaj običajnega v latinskem črkopisju in ki so tudi nakazovali pravilno izreko posameznih črk latinske abecede že za Ciceronovih časov. Celo Ciceronovo ime so stari Rimljani izgovarjali *Kikero* in ne *Cicero*, kot so me učili na italijanskem klasičnem liceju. Priznam, da to človeku s tako prefinjenim poslušom, kakršnega ima naš gospod profesor Tummolo, izzveni precej barbarsko. Historična gramatika latinskega jezika pa mu bo povedala, da so barbarska, recimo germanska ušesa nekoč slišala izgovarjati Cezarjevo ime kot *Kaesar - Kaiser - Cesar*. Prav tako se je dogajalo z manj imenitnim izrazom *cella - kella - Keller* (klet).

DALJE

PREDSEDNIKI PODROČNIH SVETOV SO PISALI SCALFARU IN LOMBARDIJU

Predsedniki vseh petih področnih svetov didaktičnih ravnateljstev slovenskih osnovnih šol na Tržaškem Nadja Maganja, Jadrana Budin, Milan Pahor, Lauro Trevisan in Claudio Ota so na predsednika republike Oscarja Luigija Scalfara in na ministra za šolstvo Giancarla Lombardija naslovili pismo, v katerem odločno protestirajo proti ravnanju tržaškega šolskega skrbnika in "drugim sklepom, ki tako težko prizadevajo šolsko omrežje in delovanje slovenskih šol na Tržaškem." Ogorčeno in nemočno gledajo ravnanje italijanske države, "ki krati naši manjšini najosnovnejše pravice, in sicer svobodno izraževanje v materinem jeziku."

V pismu tudi piše, da dandanes segajo oblasti po bolj "demokratskih oblikah" od tistih, ki jih je poznala Gentilejeva reforma, a z istim namenom: "postopno zapreti slovenske šole ali pa z revnimi prispevki onemogočiti normalno delovanje."

Pismo se nadaljuje s seznamom ukrepov, ki so jih v zadnjem obdobju italijanske oblasti sprejele proti slovenski šoli, pri tem pa podpisniki omenjajo vse zakone in pogodbe, ki ščitijo manjšino in njeno šolo.

Iz vseh teh razlogov se podpisniki obračajo na Scalfara in Lombardija v upanju, da bodo v okviru svojih pristojnosti pozitivno odgovorili na upravičene zahteve naše manjšine oz. staršev otrok, ki obiskujejo slovenske šole. "Starši", zaključuje pismo, "smo pripravljeni, da se odločno upremo vsem odločitvam, ki prizadevajo slovensko šolstvo."

MAŠA ZA LOJZETA BRATUŽA NA TRŽAŠKEM

Televizijski dokumentarni film oz. videokaseta "Maša za Lojzeta Bratuža" je bila na Goriškem predstavljena 26. novembra 1993 na otvoritveni dan mednarodnega simpozija Evropa in manjšine na pragu tretjega tisočletja. Kot je znano, to pomembno pričevanje po scenariju Dorice Makuc pripoveduje o Gorici med obema vojnama oz. o mučeništvu Lojzeta Bratuža.

Svet slovenskih organizacij se je skupaj z župnijama v Bazovici in v Nabražini odločil predstaviti film še na Tržaškem in sicer v času, ki je blizu datumu in duhu slovenskega kulturnega dneva. Na predstavitev v župnijski dvorani v Bazovici oz. Nabražini so filmski zapis o težkih časih slovenstva predstavili scenaristka Dorica Makuc, prof. Andrej in prof. Lojzka Bratuž in muzikologinja dr. Damijana Bratuž. Spregovorila je tudi predsednica SSO Marija Ferletič.

Predstavitve je izzvala veliko zanimanje in številni posamezniki so izrazili željo, da bi predvajanje filma Maša za Lojzeta Bratuža ponovili, da bi si jo lahko ogledali vsi, ki tega še niso mogli.

Z NOVIM GLASOM NA GRŠKE OTOKE

Novi glas vas vabi na osemdnevno potovanje (od 26. junija do vključno 3. julija) v osrčje Sredozemlja, v prelepo naravo, kjer bomo spoznali staro minojko kulturo (3. in 2. tisočletje pr. Kr.) in krščansko bizantinsko tradicijo. Potovanje bo z letalom z letališča v Ronkah v Rim in Atene; nato z ladjo do Krete, z avtobusom na obisk številnih znamenitosti, vožnja z ladjo do Rodosa in Patmosa; ogled samostana sv. Janeza Evangelista, kjer je sv. Janez tudi živel in pred 1900 leti napisal Razodetje; s Patmosa z ladjo do Aten, kjer bomo obiskali mesto in se vkrcali na letalo za Rim in Ronke. Na razpolago bo vodič z znanjem slovenskega jezika. Podrobna navodila dobite na upravi Novega glasa. Pohitite z vpisom, da si zagotovite zaželeno mesto. Akontacija znaša 300.000 lir. Vseh razpoložljivih mest je petdeset. Potovanje bo udobno, namestitev v hotelih prve kategorije (4 zvezdice), na ladji dvo ali štiriposteljne kabine. S potovanjem boste gotovo zadovoljni, ker boste spoznali kraje, ki so zibelka predgrške civilizacije in kjer je krščanstvo pognalo že takoj v apostolskih časih in se kjub preizkušnjem ohranjalo vse do današnjih dni. Čas bo tudi za počitek, rekreacijo, nakupe in lepa doživetja.

NE MOREMO SI PRIVOŠČITI PONOVI SVINČENIH LET

IVAN ŽERJAL

Konec prejšnjega tedna je našo javnost pretresla vest, da je skupina skrajnežev napadla dva mladeniča. Eden od njiju je bil Slovenec, drugi pa Italijan. Oba so pretepli, prvega zato, ker je bil Slovenec, drugega pa zato, ker je bil njegov prijatelj.

Dogodek je v Trstu povzročil val reakcij, v prvi vrsti staršev obeh fantov, zatem še političnih strank, ki so ostro obsodile napad. Od le-tega se je ogradila tudi mladinska organizacija bivšega MSI, ki pa trdi, da je šlo za obračunavanje političnega značaja. S tem ne soglašajo drugi, kot npr. Slovenska skupnost, ki v svojem tiskovnem poročilu izjavlja, da je šlo za hud

primer etnične nestrpnosti.

Če je res, da so neznani napadalci enega od fantov opsovali z "umazaniam Slovincem", kot pravi dnevnik Il Piccolo v svojem naslovu 17. t.m., ni dvoma, da ne gre za politično, ampak za narodno oz. etnično nestrpnost. To zato, ker je prav v naših krajih taka nestrpnost vedno bila pogosta in torej ni nobena novost.

Zaskrbljujoče pa je dejstvo, da po daljšem premoru ponovno prihaja do fizičnih napadov, ki nas spominjajo na temno obdobje svinčenih let, ki so v naših krajih pomenila zlasti napade na slovenske šole in na druge ustanove naše manjšine. Zaradi tega je v interesu vseh, da se krivci čimprej najdejo in da se primerno kaznujejo, ker si Tržačani, tako slovenske kot italijanske narodnosti, ne moremo privoščiti naelektronega ozračja.

PO PREŠERNOVI PROSLAVI

SE BO ZOPET DVIGNIL OBLAK PRAHU?

IVAN ŽERJAL

Govoru Matejke
Grgič na osrednji
Prešernovi proslavi v
Kulturnem domu v
Trstu so sledili
pogovori, razprave
ter članki in pisma v
Primorskem
dnevniku.

TRST: z večera v Gregorčičevi dvorani

Ne bomo tu ocenjevali tega govora, njegovega jezika in sloga. Zanima nas predvsem, kar se je okoli govora in po njem dogajalo tako: razprava v Gregorčičevi dvorani, (kritični) pismi v Primorskem dnevniku ter članek z naslovom "Matejka ostali 2-0" (tudi ta v dnevniku).

Sprašujemo se, če je bila tolika pozornost potrebna; če pa je bila, zakaj niso vsaj malo podobne pozornosti posvetili govoru Erike Jazbar, ki je govorila na proslavi v Gorici. Govor Matejke Grgič je vseboval namreč kritično oceno do tistih, ki krojijo usodo slovenske kulture v za-

mejestvu. Takih ocen smo že slišali ničkoliko, tako na zasebni ravni kot v javnosti: v pogovorih, v govorih in - če hočete - tudi v kabaretih Verča in Kobala. Nihče pa jim ni posvečal prevelike pozornosti, nihče pripravljaval večerov, razprav ali pa pisal člankov, katerih

naslovi bolj spominjajo na rezultat nogometne tekme kot pa na razpravo o kulturi. Zakaj tolikšna pozornost prav sedaj?

To nas sili k ugotovitvi, da gre tu za iskanje senzacije, za to, da se sploh kaj naredi, da se dvigne prah, da se o nečem govori, četudi skoraj gotovo ne bo nobene rezultata. Zelo lepo je pisati in razpravljati ter s prstom kazati na tiste, ki naj bi se predstavljali kot subjekt slovenske kulture v zamejstvu (kdo pa so?), saj prav debate take vrste v večini primerov za te "predstavnike" niso nevarne. V najboljšem primeru se dvigne velik oblak prahu, tako da postane vse motno, nerazložno in smo lahko krivi vsi in nihče, v veliko veselje t.i. "lobija", ki v zamejstvu vedri in oblači ne samo na kulturnem, ampak tudi na gospodarskem, političnem in še kakem drugem področju.

POZIV SSK K SODELOVANJU PRI ANKETI

Slovenska skupnost še enkrat poziva k čim večjemu sodelovanju pri poštni anketi o skupnem, demokratično izvojenem predstavnstvu Slovincem v Italiji. Poština je že plačana, zagotovljena pa je anonimnost sodelujočih. Odgovore je treba poslati na sedež SSK v ul. Giacinto Gallina 5 v Trstu (poštna številka 34122). Kdor še ni prejel anketne dopisnice (razposlali so jo po pošti), naj se zgleda na omenjenem naslovu ali pa naj pokliče telefonsko številko 040-639126 s prošnjo, naj mu jo pošljejo.

ODOBRILI PRORAČUN V ZGONIKU

Zgoniški občinski svet je 10. t.m. z glasovi večine odobril proračun za leto 1996, ki med drugim predvideva vstop uprave v novoustanovljeno podjetje za vodo, elektriko in plin ACEGAS ter skrb za šolsko, kulturno in športno delovanje v občini. Davek ICI ostane nespremenjen (pet promil). Belo glasovnico so dali svetovalci Slovenske skupnosti in Kartela svoboščin. Vzdržanje SSK je njen sekcijski tajnik in načelnik svetovalske skupine Jožko Gruden utemeljil s pomanjkljivostmi, ki jih vsebuje proračun glede financiranja primarnih dejavnosti (kot npr. kmetijstva), glede ureditve prometa in prometnih znakov (pri tem je Gruden predlagal pripravo strokovne študije) ter glede vzdrževanja cerkvenih stavb v občini.

MAG O LISJAKOVI KNJIGI

V zadnji številki slovenskega tednika Mag je objavljen prispevek o knjigi Slovensko pomorsko ribištvo skozi stoletja od Trsta do Timave, katere avtor je kapitan Bruno Volpi Lisjak. Članek ima naslov *Buči, morje slovensko*, avtorica je Vida Gorjup Posinkovič, ki ima Lisjaka za "idealista z razlogom" in za zanimivo osebnost tudi zato, "ker je razmišljanje o zgodovini slovenskega pomorstva in ribištva zanj obenem priložnost za kritično presojo političnih kontekstov, v katerih so se Slovenci stoletja borili za svoj del morske obale: in jo po zadnji vojni skorajda neopazno izgubili."

Vida Gorjup Posinkovič na kratko predstavi vsebino Lisjakove knjige in avtorjevo željo, da bi bila ta knjiga namenjena "predvsem zamejcem na slovenski strani meje. Prepričan je, da na Tržaškem in Goriškem zelo dobro vedo, da je morje zraslo s slovensko dušo, da je bilo Slovincem nasilno odvzeto in da je bila to cena, ki so jo oziroma smo jo plačali v imenu miru in idealov. Le da se vzhodno od meje teh dejstev še zavedamo ne. O tem pričajo tudi takšni spodrsjlaji v diplomatskem trgovanju z Italijo, kakršno je na primer razmišljanje o morebitnem vračanju nekakšnih nepremičnin istrskim optantom v imenu poravnave zgodovinskih krivic."

PRAZNIK MLADIH USTVARJALCEV V SKK

BREDA SUSIČ

V soboto, 10. februarja, se je v Peterlinovi dvorani zbralo lepo število mladih, da bi skupaj proslavili dan slovenske kulture.

SKK: posnetek z nagrajevanja

Odbor Slovenskega kulturnega kluba je tudi letos priredil za mlade literarni, likovni in fotografski natečaj. V soboto so odprli razstavo likovnih in fotografskih izdelkov ter razglasili zmagovalce. Sledil je recital literarnih prispevkov.

Fotografij je bilo letos v primerjavi z minulimi leti bolj malo. Vseeno pa se je strokovna žirija, ki so jo sestavljali Marjan Jevnikar, Darko Bradassi in Filip Fisher odločila, da podeli vse tri nagrade. Prvi dve, tako kot tudi nagrado publike, je prejel Paolo

Tanze, tretjo pa so podelili mlajši ustvarjalci Irini Perosa za sklop štirih slik z naslovom Spomini.

Letos so mladi prinesli na natečaj presenetljivo dosti likovnih izdelkov, zato je bila strokovna žirija, ki so jo sestavljali Jasna Merku, Boris Zuljan in Magda Samec, v zadregi, saj je bilo med temi prispevki veliko kvalitetnih in takih, ki so si zaslužili nagrado. Prvo nagrado je tako prejela Martina Flego

za Ledene rože, drugo mesto sta ex aequo zasedli Olga Sosič in Martina Ozbič, tretje pa spet ex aequo Matej Susič in Štefan Pahor. Nagrado publike je prejel Matej Susič.

Prof. Nada Pertot, ki je z Majo Lapornik in Marijem Čukom bila v komisiji za literarne prispevke, ni mogla skriti svojega navdušenja nad pobudo SKK in nad kvaliteto letošnjih literarnih prispevkov, čeprav je bilo le-teh nekoliko manj kot

minula leta. O avtorjih prispevkov, katerima je ex aequo pripadla prva nagrada, je dejala, da gre za nadarjena pisca, ki bi zaradi kvalitete njihovih prispevkov lahko začela tekrovati s starejšimi in bolj izkušenimi pisci. Prejemnika prve nagrade sta bila Ivo Kerže za prispevek Zacvetela je tišina in Tomaž Susič za črtico Belo mesto (ta je dobil tudi nagrado publike). Drugo mesto si je predvsem zaradi zelo originalne in inovativne oblike prislužila Erika Hrovatin za spis Po nevihti v gorah. Tretje mesto pa je pripadlo Eriku Sancinu za pravljico idilo Biser. Komisija je pohvalila tudi Michelo Gregoretti za pripoved Neminljiva vez in Marinko Kodrič za esej Človeška narava.

Vsi literarni prispevki bodo postopoma objavljeni v mladinski prilogi revije Mladika Rast. Nagrade za mlade ustvarjalce sta darovali draguljarna Malalan z Opčin in Slovenska prosveta.

Z BRUNOM KRIŽMANOM PO IRANU

Ponedeljkov večer v Društvu slovenskih izobražencev je bil posvečen predavanju z diapozitivi o potovanju po Iranu, ki ga je pripravil Bruno Križman. Križman je to predavanje imel že po številnih slovenskih društvih na Tržaškem, prispeval pa je tudi potopis, ki je bil objavljen v Primorskem dnevniku.

Na večeru DSI je predavatelj prikazal pokrajino, ljudi in običaje ter seveda kulturne znamenitosti te starodavne dežele, ki je v zadnjih petnajstih letih doživela velike spremembe. Prisotni so tako zvedeli za marsikateri podatek, ki izpodbija stereotipne predstave, ki smo si jih na zahodu v zadnjih letih naredili o Iranu, in predavatelju postavili več vprašanj.

UMRL MSGR. GIUSEPPE MARUSSI

V ponedeljek, 12. februarja zjutraj, je umrl duhovnik msgr. Giuseppe Marussi, ki je opravljal dušnopastirsko službo v velikem domu za onemogle ITIS v ul. Pascoli in tam tudi stanoval. V stanovanju ga je obšla slabost, brez pomoči je ležal dva dneva, saj se ni nihče zavedel, kaj je z njim. Ko so ga končno našli, so ga takoj prepeljali v bolnišnico, a je bilo prepozno.

Duhovnik Marussi je bil po rodu Tržačan. Preteklega decembra je dopolnil 73 let, prihodnje leto pa bi imel zlato mašo. Opravljal je več odgovornih služb. Pri škofijskem cerkvenem sodišču je bil branilec zakonske vezi, pri glavnem odboru italijanske Vincencijeve konference pa duhovni asistent. Včasih je spremljal škofa pri pastoralnih obiskih po župnijah. Največ skrbi je posvečal ostarelim in bolnim v domu ITIS.

OKROGLA MIZA O RAZSODBAH

V Vilfanovi dvorani na sedežu Slovenske skupnosti je bila v sredo zvečer okrogla miza na temo "Sodna oblast in Slovenci v Italiji", ki jo je priredila pravna komisija SSK. Beseda je tekla o nedavnih rozsodbah ustavnega sodišča o tržaških pokrajinskih volitvah in o rabi slovenščine na civilnih procesih ter o drugih pravdorekih, ki zadevajo slovensko narodnostno skupnost v Italiji. Okroglo mizo je vodil odv. Jože Škerk, na njej pa so spregovorili še odvetniki Drago Štoka, Peter Močnik in Andrej Berdon ter dr. Štefan Bukovec.

TUDI LETOŠNJI PUST JE MIMO

FOTO: BREDNA

V torek so pustne "slovesnosti" dosegle svoj višek. V večernih urah je bilo na Tržaškem veliko plesov v maskah, katerih se je udeležila zlasti mladina. Tudi najmlajši so prišli na svoj račun z mnogimi popoldanskimi rajanji. V prejšnjih dneh pa je bilo karseda živahno, in to zlasti ob koncu tedna. V soboto je bil na Opčinah že 29. tradicionalni Kraški pust s

sprevedom vozov, kjer je prvo nagrado prejel voz iz Saleža in Zgonika (na sliki), v nedeljo pa je bila povorka v Miljah, kjer se je zbralo okoli 50.000 ljudi.

Veselja je bilo konec v noči od torca na pepelnico sredo. Na ta dan pa je prišlo na vrsto zadnje dejanje letošnjih pustnih prireditev, in sicer pogreb pusta, ki so ga organizirali v več krajih.

OBVESTILA

LOPAR. V petek, 23. t.m., bo v Loparju v Istri ob 19. uri predstavitev knjige g Dušana Jakomina Narečni slovar Sv. Antona. O knjigi bo spregovorila slavistka Alferija Beržan. Srečanje organizirata društvo Vita in Slovenski kulturni klub Istra.

TRST. V Marijinem domu pri Sv. Ivanu, ul. Brandesia 27, bo v nedeljo, 25. 2. 1996, ob 17. uri nastopila igralska skupina PD Štandrež z Nušičevo veseloigro Žalujoči ostali. Režija Emil Aberšek. Vabljeni!

TRST. Slovensko stalno gledališče - Lutkovno gledališče Papilu: Brundarija. V nedeljo, 25. februarja, ob 11. uri v Kulturnem domu v Trstu.

TRST. Društvo slovenskih izobražencev vabi v ponedeljek, 26. februarja, na predavanje prof. Antona Mlinarja z ljubljanske Teološke fakultete na temo "Bioetika - kaj z njo?". Predavanje bo v Peterlinovi dvorani s pričetkom ob 20.30.

DAROVI

Za Slovensko Vincencijevo konferenco: Majda Bartol Giraldo v počastitev spomina Julke Vesel in Milice Abram 35.000 lir.

Za Novi glas: družina Bersan 15.000 lir; Sara Čok 50.000 lir; Julka Štrancar 40.000; druž. De Luisa 20.000; Zlatka Legiša, Devin, 50.000 lir.

Za cerkev na Kostanjevici pri Novi Gorici: v spomin na pok. Rafaela Slejka CPZ s Proseka 100.000 lir.

POSTNI GOVORI 1996 V CERKVI SV. JAKOBA V TRSTU

1. postna nedelja, 25. februarja
p. Andrej Šegula: *Človek ne živi samo od kruha*
2. postna nedelja, 3. marca
p. Janez Kurbus: *Pilat obsodi Jezusa na smrt*
3. postna nedelja, 10. marca
p. Andrej Šegula: *Ali je Jezus zame zastoj trpel*
4. postna nedelja, 17. marca
p. Andrej Šegula: *Jezus vzame križ na svoje rame*
6. postna-oljna nedelja, 31. marca
p. Janez Kurbus: *Češčenje križa*

Postni govori bodo ob 16. uri, združeni s križevim potom.

Na 5. postno nedeljo, 24. marca, bo ob 16. uri v cerkvi sv. Antona Novega SKUPNO SPOKORNO BOGOSLUŽJE in priložnost za velikonočno spoved. Pripravo bo vodil p. Andrej Šegula.

UTRINKI

... PRIJATELJI, A OD DALEČ!

Pojdimo v Muro!

Najprej smo čofotali v nizki vodi, potem vedno bolj v globoki, deroči Muri... Opazovali smo od daleč in od blizu mlino na vodi, polne zanimivih koles in vrvi, ki so držale, da je vse lepo plavalo.

V zamaknenosti sem zaplaval predaleč in Mura me je zavrtela in potegnila vase... Že sem molil kesanje... in naslednji vrtinec me je vrgel ven. Jaz sem šel ven, rekoč: "Prijatelji, a od daleč." - Pa ni držalo.

Prišla je huda zima in Mura se je zagostila z ogromnimi ledenimi ploščami. Ko smo vsi navdušeni plazili po "gorah", se je tovarišu zdrknilo in končal je v ledeni vodi. Z dolgo palico smo ga rešili. Kot ledeni mož je tekel z nami, sicer bi ga bilo konec!

(Pamet pa bi bila le boljša... kot žamet!)

(L+L)

KROŽEK ZA DRUŽBENA VPRAŠANJA VIRGIL ŠČEK vabi na predstavitev knjige dr. Rafka Dolharja **Leva sredina in tržaški Slovenci**

v petek, 23. februarja 1996, v Vilfanovi dvorani v ul. Galina 5 v Trstu. O njej bodo spregovorili dr. Drago Legiša, Ivanka Hergold, avtor dr. Rafko Dolhar in moderator Ivo Jevnikar. Začetek ob 20. uri.

SVET SLOVENSkih ORGANIZACIJ vabi na predstavitev pesmarice **ZA STARO PRAVDO**

v soboto, 24. t.m., ob 20. uri v Marijinem domu v Rojanu, Ul. Cordaroli 29. Pesmarico bo predstavil HUMBERT MAMOLO. Sodelovali bodo: vokalna skupina Resonet, ki jo vodi Aleksandra Pertot, MePZ Hrast iz Doberdoba pod vodstvom Hilarija Lavrenčiča, skupina trobil, recitatorja Jan Leopoli in Tamara Kosič.

SCGV KOMEL

PROF. RISALITI NA DVOLETNI KLAVIRSKI ŠOLI

DANIJELO DEVETAK

V Slovenskem centru za glasbeno vzgojo Emil Komel se nadaljuje dvoletna klavirska šola za pedagoge pod mentorstvom prof. Sijavuša Gadžijeva. Prejšnjo sredo je desetim klavirskim pedagogom predaval prof. Riccardo Risaliti, znamenit italijanski pianist, ki poučuje na milanskem državnem konservatoriju in na privatni akademiji v Imoli, občasno pa tudi koncertira. V četrtek je imel lekcije s šestimi gojenci naše glasbene šole. Ker gre za vidno osebnost italijanskega glasbenega sveta, smo pristopili do njega.

Veliko je polemik okrog italijanskih konservatorijev. Kateri so glavni problemi državnih glasbenih šol in kakšno vlogo imajo zasebne ustanove? Problemov italijanske šole je ogromno. V zadnjih letih se o tem dosti govori,

tako da so znameniti glasbeniki - med katerimi tudi Salvatore Accardo - ostro napadli konservatorije. Problem le-teh je bil v povečanju števila razredov in samih šol, ki so očitno zmanjšali kakovost študija. Ne moremo "streljati" na konservatorije, češ da so zanič; moramo pa priznati, da niso vsi na isti ravni. Zadeva je še hujša, ker so italijanski študijski in izpitni programi stari (iz l. 1930) in niso bili še nikoli posodobljeni. Šele v zadnjih letih so nekateri konservatoriji - med temi tudi milanski - z ministrovim dovoljenjem avtonomno sestavili notranje programe, ki veljajo vsaj za izpite. To je popolnoma zrevo lucioniralo tradicionalne programe. Sedaj lahko delamo veliko bolje. Stvar pa je seveda odvisna od docentov; če ti niso dobri, tudi dobri programi ničesar ne spremenijo. Govoril sem z ministrom za vzgojo: v pripravi je reforma, ki bi morala biti kmalu odobrena. Žal pa se v Italiji

nikdar ne ve, kam vodijo politične poti; sedaj smo še brez vlade... Država je ustanovila konservatorije in misli, da lahko iz teh zrastejo veliki koncertisti, individualisti, pianisti in violinisti. Napaka je torej že na začetku.

Kateri so cilji in kateri rezultati privatne akademije v Imoli?

Akademija v Imoli je nastala neuradno pred 15 leti na domu ustanovitelja Franca Scale; danes predstavlja le eno številnih zasebnih institucij, ki so se rodile zaradi neuspeha konservatorijev. Imola je med temi imela še največ uspeha, ker je hotela rešiti problem prevelikega prepada med glasbenim študijem in delom. Ker dela ni, se mladi obračajo na zasebne ustanove, da bi poglobili izobrazbo in si ustvarili tudi možnost dela.

Že na začetku so se v Imoli shajali pomembni, res dobri svetovni pianisti in poučevali mlade. Tako se je razširil glas o kakovostni šoli, prihajali so dobri dijaki, zaradi katerih se je spet širil glas, da je šola res dobra... Vse se je torej začelo z dobrimi gojenci. Do sedaj smo bili nagradi na kakih 20 najpomembnejših svetovnih tekmo vanjih. Brez dobrih učencev tudi dober učitelj ne more ničesar narediti.

Kako ocenjujete izkušnjo na goriški dvoletni klavirski šoli Centra Komel?

Izkušnja v Gorici je bila zame zelo prijetna. Vedel sem za manjše ustanove v Italiji, ki delujejo zelo uspešno. Vašo sem poznal le po slovesu in ne osebno. V sredo sem imel teoretično predavanje o italijanski klavirski šoli in mislim, da so gojenci sledili zelo dobro. Pregledali smo celotno italijansko klavirsko literaturo od začetka 18. do začetka 19. stol., torej prehod od klavičembala do klavirja. V četrtek sem imel nekaj lekcij in sem lahko slišal nekaj dobrih elementov, predvsem male gojence; zadnja učenka, ki sem jo slišal, je bila res izredna. Mislim, da je možno delovati zelo dobro tudi na zasebni ravni. Ta izkušnja me je še bolj utrdila v prepričanju, da ne gre za razlikovanje med javnimi in zasebnimi šolami; so dobri učitelji in so tisti, ki ne znajo učiti. Pomembno je imeti strukture, da se omogoči srečanje učiteljev z dobrimi gojenci. Danes bolj kot koncertiste potrebujemo orkestrske glasbenike, učitelje klavirja, pianiste, ki so sposobni dobrega komornega igranja. Vsi ne morejo postati Maurizio Pollini ali Arturo Benedetti Michelangeli...

DRUŠTVO KRVODAJALCEV V SOVODNJAH

Odbor društva prostovoljnih krvodajalcev iz občine Sovodnje je imel svojo prvo letošnjo sejo. Pregledal je delovanje v prejšnjem letu in pripravil polletni program za letošnje leto.

Lani januarja je predaval znani primarij onkološko-ginekološkega oddelka v Avianu dr. Carlo Scabbelli; februarja so predstavili učencem OŠ Peter Butkovič-Domen sestavo društva in njegov pomen. Odbor se veseli dejstva, da se je v lanskem letu društvo povečalo za 17 članov, število darovanj krvi je bilo 98, število krvodajalcev (mlajših od 28 let) je 30, šest mladih pa so na zadnjem zboru društva tudi izvolili v odbor.

Lani so člani društva tudi soorganizirali božičnico v Kulturnem domu v Sovodnjah in nabrani izkupiček podarili Centru za usposabljanje invalidnih otrok iz Vipave. Letos bodo na pobudo mladih organizirali 10-urni tečaj prve pomoči, ki bo na sedežu društva Rupa-Peč; prvo predavanje bo že v ponedeljek, 26. februarja. Udeleženci bodo seznanjeni tudi z italijansko zakonodajo o prvi pomoči ponesrečencem. Društvo priporoča tečaj predvsem mladim in vsem šoferjem ter športnikom. Informacije o tečaju lahko dobite na telefonski številki 882525 (Loredana) in 882043 (Štefan).

V kratkem nameravajo v sodelovanju s Skladom Mitja Čuk pripraviti predavanja o vzgoji, pripravljajo pa tudi izlet na Nanos. O vsem bodo javnost sproti obveščali, saj bodo naknadno sporočili datume vseh prireditev.

KGM - KLUB GORIŠKE MLADINE

Člani novoustanovljenega KGM (Kluba goriške mladine) so na zadnji seji izbrali ožji odbor, ki bo vodil dejavnost kluba in konkretiziral predloge širšega članstva. V odbor je bilo izvoljenih trinajst članov: Mara Černic - predsednica, Maja Humar - podpredsednica, Bojan Peršič - tajnik, Andrej Brisko - blagajnik; Mitja Kobal, Aljoša Sošol, Mitja Primožič, Xenia Guliatti, Silvan Skok, David Cej, Matjaž Klemše, Tomaž Mučič in Iztok Prinčič pa so odborniki. Kot je bilo že napovedano na uvodnih sestankih, je glavni cilj Kluba čim večja povezanost med mladino, ki se mora udeleževati tako v organizaciji kulturno-izobraževalnih večerov kot tudi v bolj sproščenih pobudah, ki bodo posvečene družabnosti.

Eno izmed programskih točk so KGM-jevci uresničili z obiskom slovenskega parlamenta v Ljubljani, kjer so poleg ogleda prostorov in spremljanja živahnega zasedanja državnega zbora imeli tudi enourni sestanek z Borutom Pahorjem (ki predseduje uradu za mednarodne odnose), s katerim so lahko izmenjali nekaj misli predvsem glede odnosov med Slovenijo in Italijo. Šlo je za neposreden stik s političnim dogajanjem v Sloveniji. V večernih urah so mladi dopolnili dan s kulturnim utripom Ljubljane, ki je tisti večer ponujala res prvovrstni dogodek: David Bowie v živo v hali Tivoli. Lahko torej rečemo, da je ta prvi poskus združitve zahtevne izobrazbe in sproščene družabnosti povsem uspel, kar je za novepečeni KGM res lep uspeh.

V Klubu se že pripravljajo za naslednje pobude (nov koncert-ples, predavanja, diskusijski večeri itd.), pred tem pa si hočejo dokončno urediti prostore na sedežu v Svetogorski ul. 84. Mlade vabijo, da se včlanijo, da bodo s svojimi idejami prispevali k prebujanju mlačne vsakdanjosti, ki nam jo ponuja goriški prostor.

GALLUS CONSORT V GORICI

V nizu koncertne sezone Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel je bil v petek, 16. februarja, zanimiv in eliten koncert.

Komorna skupina Gallus Consort iz Trsta je nastopila v cerkvi sv. Ivana in izvedla posrečen izbor posebej starejše, pa tudi sodobne slovenske glasbe pod geslom Od Trubarja do Ramovša. Koncerta se je

udeležilo prav lepo število ljubiteljev glasbene umetnosti, ki so v zelo primeren in umetniškem okviru stare goriške cerkve dobro uro in več lahko uživali redko izvajane ali preveč pozabljene umetnine.

Gallus Consort je nastal leta 1980 in ima za namen širiti oz. izvajati zlasti staro, še zlasti renesančno in baročno glasbo. Jedro skupine sestavljajo flautist Miloš Pahor, klavičembalistka, pevka in skladateljica Dina Slama ter oboistka Irena Pahor. Poleg omenjenih treh umetnikov je na tem koncertu sodelovala še vokalna skupina Šentjankovski otroci, poleg nje pa še nekaj glasbenih umetnikov - solistov iz Ljubljane, Trsta in drugih središč. To so Tomaž

Faganel, Žiga Faganel, Peter Pimar, Walter Barbiero, Julieta Kubik, Marco Bontempo, Boris Pahor, Marko Štoka in Tilen Freyer-Majaron.

Naj pri tem podčrtamo, da se pri izvedbi stare glasbe kaže kot zanimivost dejstvo, da se posamezni nastopajoči večkrat menjavajo v izvajanju na različnih instrumentih. Od pihala na godalo, od trobila do vokalnega dela, od skladatelja do izvajalca. Med instrumenti pa še viola da gamba, rog, saksofon. To je sicer dejansko bilo v glasbeni zgodovini še naj-

bolj v navadi v 17. in 18. stoletju, ko sta recimo Bach ali Händel igrala tako orgle kot čembalo, obenem pa dirigirala in seveda skladala. Še danes se vračajo v to prakso razni veliki klavirski ali violinski virtuozji, ki se nato lotevajo dirigiranja.

Na sporedu so bili avtorji Primož Trubar, Jurij Dalmatin, Sebastjan Krelj, Georgius Prenne Carniolus, Gabriel Plautzius, Janez Krstnik Dolar, Amandus Ivančič, Ivan Trinko, Slavko Osterc, Dina Slama, Pavle Merku in Primož Ramovš. Res široka paleta glasbenih ustvarjalcev od nekdanj do danes. Tržaški komorni ansambel je vtisnil izvajanim skladbam lep in očarljivo obarvan pečat arhaičnosti oz. rafinirane sodobnosti. Vsekakor koncert, ki je poslušalce duhovno obogatil in globoko prevzel.

A.B

**TRGOVINE
OBUTVE**

Ul. Raštel 19
Tel. 531884
Fax 534470

Ul. Raštel 7 - Tel. 535162
Ul. Oberdan 7 - Tel. 535520
Ul. Raštel 8 - Tel. 33465

TISKARNA
BUDIN
GRAFIČNO OBLI
KOVANJE IN TISK

34170 GORICA
RIVA PIAZZUTA 18
TEL./FAX(0481)531676

IZDELKI IZ KOVANEGA ŽELEZA IN ALUMINIJA

TABAJ MILOŠ in RAIMONDO

GORICA, Ul.Gregorčič 24, Tel.0481/21514 Fax.0481/21987

INTERVJU / IZZIV ZA 2001

TISOČ LET, IL MILLENNIO

Združenje *Il Millennio* je skupina italijanskih mladih raziskovalcev in izvedencev, umetnostnih zgodovinarjev, ki na različnih ravneh in v različnih specifikah namenjajo svoje delo preučevanju in objavljanju izsledkov o zgodovini in kulturi Gorice v vidiku njene prve pisane omembe. O ciljih, prizadevanjih in vsebinah je odgovarjal podpredsednik združenja Walter Klainscek.

Kako uresničujete svoje namene?

K poznavanju našega mesta prispevamo predvsem s prirejanjem razstav in z objavo publikacij. Potujoča fotografska razstava - ki je gostovala preteklo poletje na goriškem gradu, sedaj pa v kromberškem, za tem pa bo šla v Krmin in morda še v Bovec - **Gotske cerkve v Posočju in Goriških Brdih** s pomožnim sintetičnim vodnikom je bila naša debutna preizkušnja. Sledila ji je razstava **Gorica, potovanje v času** (na goriškem gradu do konca junija). Pri delu nas usmerja vodilo, da poglobljamo vsebine goriške zgodovine brez predsodkov ali miselnih okvirov, s polnokotno odprtostjo in pripravljenostjo na sodelovanje z ustanovami in združenji, ki imajo sorodne cilje.

Konkretno?

Vzpostavili smo odlično sodelovanje s kromberškim Goriškim muzejem, z Zavodom za varstvo naravne in kulturne dediščine

Novo Gorice in Narodno galerijo v Ljubljani. Donosni so stiki s Pokrajinskim muzejem, Coroninijevim skladom in tržaško *Soprintendenza per i B.A.A.A.S.* Pripravljamo pogoje za skupno delo tudi z muzeji v Lienzu na Tirolskem in v Passau-u na Bavarskem. Dalje računamo na sodelovanje z občino Brda, s katero smo že navezali obetaven začetni stik. Upamo in si želimo pa, da se bodo udeležili odnosi sodelovanja z drugimi akterji goriške kulture.

Kako gledate na slovenski predlog Komela in Špacapan?

O njem smo brali v slovenskem dnevniku. Moram reči, da so pogoj za skupno sodelovanje namenski načrti. Delamo za cilje, za dosego katerih smo iskreno pripravljene najti tako sintezo, da se oblikuje skupen študijski projekt v čimbolj konkretni obliki. Raziskovanju lahko le koristi prispevek vseh dragocenih izkušenj, ki osmišljajo goriško kulturo.

Goriška občinska uprava vam je privilegirani partner?

Seveda. Razmerje z odborništvom za kulturo je pošteno in sodelovanje dejavno. Prav to nam je najprej omogočilo razviti in uresničiti posamične iniciative zastavljenega programa. Korektno sodelovanje med vsemi javnimi in zasebnimi ustanovami in združenji, ki delujejo na našem področju, je pogoj, brez katerega bi vsaka kratkoročna ali dolgoročna perspektiva tvegala propad. Gorica je mnogim središče že itak preveč marginalnega območja, zato si ne sme privoščiti, da izgublja priložnosti. Treba je, da najdejo dialektični odnosi, ki označujejo večjezikovno goriško kulturo, verodostojno in uporabno sintezo - v korist vseh Goričanov.

Kako odgovarjate na kritike na račun vašega uresničenege dela?

Kdor izpostavi svoje delo čim širšemu občinstvu, mora pričakovati pohvalo in kritiko. Kritika pisca Primorskih novic o razstavi o gotskih cerkvah se mi zdi pretvezna. "Razstava brez vodnika"? Knjižica, ki spremlja razstavo, je namenjena predvsem nestrokovnjakom, zato je to samo vodnik, ne pa zahtevna znanstvena publikacija; takšno

študijo pripravljamo v upanju, da bo izšla še pred koncem tekočega leta. Raje gre obeležiti neoporečno dejstvo, da je prvič v eni sami publikaciji nevedenih 62 cerkvenih stavb gotskega izvora, da o njih razmišljamo v transnacionalni perspektivi, brez pridrzkov. Glede na grajsko razstavo je to prvi izraz širšega projekta o gradu, spomeniku - simbolu mesta, ne pa "Plinijeva sinteza" vsega človeškega znanja. V raziskavi *in fieri* je seveda mesto za prispevke vseh. Delajmo več in kritizirajmo manj!

Kaj pripravljate?

Naglo napreduje delo za razstavo o slikarjih Lichtenreiterjih. To je priložnost, da odkrijemo baročno Goriško 18. stoletja. Vzporedno teče nadaljnje preučevanje gotike v Posočju in na Goriškem in se posvečamo tudi raziskovalnemu načrtu, ki bo osvetlil nekatere zvrsti umetniškega obrtništva, zlasti spretnost izdelovanja zlatarskih liturgičnih predmetov, kar imamo ponavadi za manj pomembne umetniške zvrsti.

Končno: tisočletna bo proslava ali tudi zgodovinska priložnost?

Retorično vprašanje, ki bi si zaslužilo efekten odgovor, nemogoče pa je nanj odgovoriti drugače. Lahko si le obetam, da se bo s pomočjo in z iskreno dobro voljo vseh proslava mogla preobraziti v zgodovinsko priložnost za odločno ovrednotenje goriške kulture.

ID

OBVESTILA

GORICA. V galeriji Katoliške knjigarne razstavlja **Mira Ličen-Krmpotič**. Razstavo si lahko ogledate po umiku knjigarne do 24. t.m.

PD Rupa-Peč prireja v petek, 23. februarja, ob 20.30 v Rupi kulturni večer. Nastopili bodo recitatorji, MoPZ M. Filej in MePZ Rupa-Peč. Govoril bo časniki Saša Martelanc. Toplo vabljeni!

KRMIN. Sekcija Oljke prireja v sodelovanju s krožkom A. Gregorčič v petek, 23. februarja, ob 20.15 v Krminu, v bivših prostorih kina Italija (drevored Friuli), srečanje s pisateljem in publicistom Claudiom Fracassijem na temo *Rusija - kaj se dogaja v največji državi sveta?*

GORICA. V petek, 23. februarja, bo ob 18. uri v galeriji Kulturnega doma otvoritev razstave slikarja Edoarda Pirusela iz Gorice. Razstava bo odprta do 6. marca ob 9. do 12. ure in zvečer med prireditvami.

ŠTANDREŠKA DEKANIJA Šola krščanskega življenja, Teološko-pastoralni tečaj 1996: četrtek, 29. februarja, dr. Ivan Likar - Simbolična razsežnost liturgičnih dejanj; četrtek, 7. marca, dr. Bogdan Dolenc

- Cerkev - skrivnost občestva; četrtek, 14. marca, msgr. dr. Rafko Valenčič - Kristjanova ustvarjalnost v družini in na delovnem mestu prispeva k prenovi sveta. Predavanja bodo v mali dvorani Katoliškega doma ob 20.30.

GORICA. Seja širšega odbora Zveze slovenske katoliške prosvete bo v ponedeljek, 26. t.m., v Katoliškem domu ob 20.30.

DAROVI

Za Zavod sv. Družine: v spomin na botro Nežico Špacapan Bernardka 100.000 lir.

Za Katoliški dom: upokojenka 100.000 lir.

Za Novi glas: upokojenka 100.000 lir.

Za slov. misijonarje: N.N. Gorica 1.000.000 lir.

Ob smrti mame none in pranone Anastazije Antonič darujejo sinovi in hčere po 300.000 lir za cerkveni pevski zbor Jamlje in za MoPZ Fantje izpod Grmade.

SOŽALJE

Ob izgubi drage sestre **Nežice** izrekata Mirku Špacapanu in družini iskreno sožalje župnija in MePZ Štandrež.

PD RUPA-PEČ

prireja v petek, 23. februarja, ob 20.30 v Rupi

KULTURNI VEČER

Nastopajo recitatorji, MoPZ Mirko Filej in MePZ Rupa-Peč. Govoril bo časniki Saša Martelanc. Toplo vabljeni!

SKRD JADRO IZ RONK

prireja ob dnevu slovenske kulture

SREČANJE

s publicistoma **dr. Jožkom Šavljem** in **dr. Jankom Ježem**, ki bosta predstavila svoji knjigi *Slovenija, podoba evropskega naroda in Brižinski spomeniki*. Nastopila bo tržaška vokalna skupina *Musica noster amor* pod vodstvom Janka Bana. **Ronke, občinska sejna dvorana, petek, 23. februarja 1996, ob 20. uri.**

RAZSTAVA - SLOVENC V LONDONU 1991-1994

V galeriji Katoliške knjigarne bo v sredo, 28. februarja, ob 11.30 odprtje razstave pod naslovom

Slovenci v Londonu 1991-1994

Gre za prikaz gradiva iz arhivov slovenskega centra in glasila *The Slovenian Newsletter* iz Londona o delu Slovencev v Veliki Britaniji za neodvisnost, mednarodno priznanje in vsestransko predstavitev Slovenije. Razstavo si je zamislila in jo s sodelavci pripravila **arh. Jana Valenčič** iz Londona, ki bo na otvoritvi imela spremno besedo.

Prvič je bila razstava postavljena decembra 1994 v prostorih Svetovnega slovenskega kongresa v Ljubljani; nadaljnje postavitve so bile lani v Muzeju sodobne zgodovine v Celju, v Pokrajinskem muzeju v Mariboru in v Peterlinovi dvorani v Trstu.

ZAHVALA

† Ob izgubi drage mame, babice in prababice **Anastazije ANTONIČ vd. ANTONIČ** se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so se od nje poslovili in na katerikoli način sočustvovali z nami. Posebna zahvala naj gre g. župniku Antonu Prinčiču za pogrebne obrede, cerkvenemu pevskemu zboru iz Jamelj in moškemu zboru Fantje izpod Grmade. Hčeri Anica in Marija, sinova Venko in Leopold, snahi, zet, vnuki, pravnuki, sestra Ema ter ostali sorodniki **Jamlje, 16. 2.1996**

MAMILA MED MLADIMI SLOVENC

Krožek za družbena vprašanja A. Gregorčič se bo marca predstavil z večerom, ki se nekoliko oddaljuje od ožjih političnih problemov. Na programu je srečanje o problemu mamil med mladimi. Večer bo v petek, 1. marca, ob 20.30 v komorni dvorani ob Katoliškem domu. Vsak dan slišimo ali beremo o problemu mamil. Redkokdaj pa se vprašamo, v kolikšni meri je ta pojav prisoten med našo mladino. S premiki, ki so jih doživele sosednje države, se je naše mesto spremenilo iz najbolj periferičnega centra italijanske države v vrata, ki se odpirajo na vzhod. Tako si lahko tudi razlagamo vedno pogostejšo prisotnost kaznivih dejanj in tragičnih smrti, ki so vezane na omenjeno problematiko.

Gostje krožka A. Gregorčič se profesionalno ukvarjajo s to problematiko v Gorici in Novi Gorici. Prisotni bodo psiholog dr. Peter Komac in psihiater dr. Bernard Špacapan, ki delujeta v SERT-u, v službi, ki na pokrajinski ravni nudi pomoč alkoholikom in narkomanom. Predavatelj iz Slovenije pa bo otroški psihiater dr. Vili Ščuka, ki deluje v službi za narkomanijo v Novi Gorici. Problem mamil je posebno živ ob meji, zato sta sodelovanje in medsebojno poznavanje nujna podlaga za razjasnitev pojava in iskanje rešitev.

ZBOGOM, NEŽICA

Ni Vas več med nami, draga Nežica. Zapustila ste nas pri 82 letih, a vseeno prezgodaj. Odšla ste prehitro, ne da bi slutila bližine smrtne kose, ki se Vam je kot tat približevala. Še decembra ste bila - kot vedno - polna življenja in upov. Tudi o smrti ste govorila, a videla ste jo daleč, zelo daleč. V Svetem pismu namreč piše: "Bodite pripravljene, ker ne veste ne ure ne dneva." Vi ste bila pripravljena, saj ste živela zgledno, po božji volji: v veri, upanju in ljubezni. Ob vsakem najinem snidenju ste me učila, osveščala o tem ali onem, tudi karala. Do mojega osebnega življenja ste bila vedno obzirna, a glej - čudno - ko sva se srečali zadnjikrat,

ste si vendar upala odkriti najgloblje koticke moje notranjosti. Tega niste storila iz radovednosti, pač pa iz želje po poduku. Zelo dragoceni mi bodo Vaši poslednji nasveti, ki jih jemljem kot oporoko...

Občudovala sem Vašo duhovno moč, trdno voljo, Vašo ljubezen do vseh in vsega, Vaš pogum, in si med seboj dejala: "Kako čudovito botro imam! Čeprav je za dve generaciji starejša od mene, me vendar prekaša, tudi v upanju." Nešteto primerov, izkušenj, nepozabnih utrinkov življenja z Vami bi bilo vredno omeniti. Pred sveto podobo ste hranila sliko svojega pokojnega brata duhovnika Bernarda in nekaj razglednic Vaših dragih. Med temi je stala tudi moja. "Vidiš, imam te vedno v mislih in molitvah; nikoli ne pozabim na svojo »fijoco«". Za to sem bila vesela in hvaležna, da mi je Bog dal tako botro. Sedaj, ko Vas ni več, se mi poraja misel: Kdo me bo nadalje učil, bodril...? Kje naj sedaj dobim luč, ki mi bo svetila naprej? Pred kratkim sem izgubila mamo, sedaj še Vas, draga botra, ki ste mi bila v zgled, veselje, oporo, tolažbo. Veliko dobrega ste mi storila, nikoli Vam ne bom poplačala. Prepričana sem, da je to storil že On, ko Vas je poklical k sebi. Ne zapustite svojih dragih, ljuba Nežica! Prosite pri Mariji in Jezusu, ko bomo vztrajali v dobrem in potem uživali srečo v nebesih z Vami! **BERNARDKA**

UMRLA NAJSTAREJŠA VAŠČANKA

JAMLJE. Na praznik sv. Cirila in Metoda 14. t.m. je Bog poklical Anastazijo Antonič, ki je ućakala 94 let. S pok. možem sta imela dva sinova in dve hčeri. Dokler so ji moči to dopuščale, je rada hodila k maši; potem ji je sledila po radiu, vsak prvi petek pa je prejemale sv. obhajilo. Veliko je molila in častila zlasti Svetogorsko Mater Božjo. Med prvo svetovno vojno je bila begunka. Napisala je spomine, ki jih je objavil KG poleti 1969. Ohranila je tudi spomine na drugo svetovno vojno in njene grozote. Župnijsko versko občestvo ji je hvaležno in jo je v lepem številu pospremila na njeni poti na domače pokopališče.

DAN SLOVENSKE KULTURE V ŠPETRU

Luisa Tomasetig, Sebastiano Zorza

Dan slovenske kulture v Špetru prireja študijski center Nediža že deset let. Letos smo bili priča pomembnim spremembam in inovacijam, ki nam potrjujejo, da se v Beneški Sloveniji vzdušje očitno spreminja.

Prva pomembna novica je dejstvo, da so letošnji proslavo oblikovali v sodelovanju s špetrsko občinsko upravo; to bi bila do pred kratkim nepojmljiva poteza. Druga novost je nadalje v tem, da se letos prvič ob tej priložnosti ni predstavil kakšen priznan

slovenski umetnik iz Slovenije ali naše dežele, temveč so nastopili domači ustvarjalci s svojimi izvirnimi deli, od ilustracij, do glasbe in poezije. Otvoritev razstave domače ilustratorke Luise Tomasetig, koncerta harmonikaša Sebastiana Zorzija, natečaj *Naš domači jezik*: v vsem tem je bil letos torej glavni gost praznika slovenske kulture beneški človek s svojo specifično in originalno ustvarjalnostjo. Domača atmosfera in polno barv iz slovenske tradicije teh krajev, zaobjete v magični svet pravljice: tako lahko opišemo letošnje srečanje. Pravljica na platno oz. ilustraciji, tista, ki nam jo prinaša pripovedovanje v domačem dialektu, do take, ki nam jo vzbuja domač glas harmonike.

Špetrska občinska dvorana je bila nabito polna, ob koncu je bilo občinstvo vidno zadovoljno. Največji

uspeh je žel nedvomno natečaj *Naš domači jezik*, saj se je predstavilo kar 21 avtorjev, med katerimi sta bila sam župan in podžupanja. Uspeh je viden dokaz, da se je nadiški človek rešil tistih upravičenih psiholoških pregrad, za katere lahko iščemo vzrok predvsem pri upraviteljih iz prejšnjih desetletij.

Špetrska proslava je marsikaj naučila tudi ostali del zamejstva, ki februarja pogosto izgublja tisto življenjsko silo, ki bi morala biti značilna za praznik kulture ob obhajanju obletnice Pesnikove smrti. Življenjskost, pristnost in zavednost so besede, s katerimi bi lahko povzeli vsebino špetrske prireditve, ki je izzvenela kot vesel praznik slovenstva.

E.J.

NADIŠKA JUBICA AN ARPIT

V rokah imamo knjigo, slikanico *Jubica an Arpit* (Ljubica in Arpit), ki se je rodila in zrasla v Nadiških dolinah. Slikanico so predstavili v Špetru v okviru dneva slovenske kulture, na katerem so letos poudarili domačo kulturno ustvarjalnost. Zgodbo pripoveduje Mjuta Povasnica, "stara in pametna žena, ki ji je bilo že kakih sto let in je bila vselej v črno opravljen", in je priredba ljudske pripovedke o Arpitu, strmem studentu, ki se s pobočja Matajurja spušča v Nadižo. Pripovedka ne skriva prvotnega namena, da hribovske otroke svari, naj ubogajo odrasle, naj se ne podajajo na nevarna mesta v bližino prepadov in jam in naj ne pijejo iz sumljivih studencov. Mjuta Povasnica, ki pozna sto vasi in sto govorov, pripoveduje zgodbo v sočnem jeziku, ki ustvarja neko srednjo pot med različnimi nadiškimi govori in nam ponuja neke vrste nadiški "koiné"; bralac

lahko doživi širšo kulturno in jezikovno povezanost s celotnim nadiškim območjem.

Posebej je treba spregovoriti o ilustratorki, saj je Ljubica an Arpit nazadnje slikanica. Ilustracije so glavna sestavina knjige. Delo mlade, vendar zrele umetnice Luise Tomasetig, doma iz Dreke, se naravno vrašča v duh pripovedke z ekspresionističnimi iztiski ter svojim surrealističnim vzdušjem. Pomembno vlogo imajo barve, ki podčrtujejo emocijo, ki preveva posamezne prizore, pri katerih je glavni nosilec dogajanja seveda narava, pogosto tudi neprijazna.

Knjiga je izšla v več jezikih in variantah v medetnični zbirki Flores. Pri načrtu imata glavne zasluge študijski center Nediža ter špetrska zadruga Lipa, finančno podporo pa sta dala tudi Evropska unija in ministrstvo za kulturo Republike Slovenije.

"NE VRAG, LE SOSED BO MEJAK!"

BRANKO MARUŠIČ

Pred kratkim je slovenski zunanji minister Zoran Thaler na večeru poslanca Pahorja v Novi Gorici napovedal skorajšnji pričetek izhajanja knjižne zbirke, ki se bo - naslovljena s pesnikovimi besedami - posvečala s svojimi objavami problemom slovenskega sosedstva. S slovensko državno sosesčino torej ni vse, kot bi moralo biti, in tako naj bi k pojasnjevanju mnogih zadreg pripomogle tudi knjižne objave poznavalcev preteklih dogajanj in današnjih razmer.

Slovensko-italijanski odnosi, povezani z vstopanjem Slovenije v evropska zaveznitva in povezave, že kar dolgo časa burijo javnost. Da v teh odnosih le ni vse po pričakovanjih, je bilo mogoče slutiti že tedaj, ko se je Slovenija osamosvajala, pa tudi potem, ko je v svetu iskala naklonjenost za mednarodno priznanje. Čeravno je domala vsako človekovo dejanje splet sodelovanja različnih silnic, pa sta, po sodbi pisca teh vrstic, odločilno vlogo pri uravnavanju slovensko-italijanskih meddržavnih razmerij, kakršna se nam kažejo danes, odigrali v javnosti stališči slovenskih zunanjih ministrov, sporočeni javnosti vsako zase in v različnih obdobjih. Prvi slovenski

zunanji minister in z njim morda tudi slovenska vlada nista pomislila na odmev stališča, da so meje med Italijo in Slovenijo nedotakljive, da pa se je mogoče pogajati o nadgradnji osimskih sporazumov. Morda je bila tako slovenska razlaga nekakšna zahvala Italiji za posredniško vlogo v procesu osamosvajanja. Lahko bi se prepustili semantiki, toda beseda nadgradnja pomeni vendar neko spremembo, v danem primeru spremembo sporazumov, ki so reševali premoženjska vprašanja med Italijo in nekdanjo Jugoslavijo (sedaj Slovenijo). Tu se sedaj lomijo kopja ter kaže vsa moč in nemoč slovenske zunanje politike, ki more sedaj prisluhniti v prvi vrsti notranje-političnim razmeram ("niti opeke Italijanom" je izjavil slovenski politik).

Drugo sodbo, ki tudi soustvarja odnose med sosednjima državama, je v javnosti izrekel prvi predsednik vlade slovenske države in kasnejši zunanji minister, ki je zato, da bi dokazoval svetu novo podobo demokratične in samostojne Slovenije, na

primeru primorskih Slovencev enačil oba totalitarizma dvajsetega stoletja. Ni treba veliko sklepati in razmišljati, da so bile take besede krepak curek vode na mlin tistih, ki v italijanski državi že desetletja objokujejo izgube nacionalnih ozemelj zaradi določil mirovne pogodbe iz leta 1947. Po tej pogodbi, ki je v svojih temeljnih izhodiščih poudarjala nove svetovne razmere po padcu fašizma, je Italija izgubila večji del ozemlja takomenovane Julijske krajine (pa tudi nekaterih predelov Dalmacije). Nobenega dvoma ne more biti, da je h korekciji italijanskih državnih meja pripomogla jugoslovanska diplomacija, zahteva države, ki je nastala iz narodno-osvobodilnega in antifašističnega boja s hkratnimi primesmi socialistične revolucije. Poskus enačenja fašističnega režima s komunizmom je seveda samodejno vzbudil (in še vzbuja) želje za revizijo mednarodnih sporazumov, za izničenje pridobitev protifašističnega odpora in za opravičilo Italijanom za vse, kar so jim Slovenci hudega storili v revolucijskih časih. Take in podobne želje ter zahteve seveda nimajo

nekih uradnih okvirov, toda porajajo jih posamezniki in organizacije, ki s svojim vplivom segajo zelo daleč. Sedaj delujejo pospešeno - to so sicer počenjali v večji ali manjši meri ves čas po drugi svetovni vojni - in žele razčiščevati nekatera poglavja iz medsebojnih odnosov med Italijani na eni ter Slovenci in Hrvati na drugi strani. Preočitno je pri tem spoznanje, da je prizadevno brskanje po zgodovini pravzaprav le krinka za take ali drugačne obračune sedanjih dni. Nenehno soočanje s problemom fojb in deportacij maja leta 1945 in pri tem povsem izvzeto iz celote slovensko-italijanskih srečavanj v zgodovini je kajpak prilo-

žnost za dokazovanje škode, ki jo je Italija utrpela zaradi z boljševisko ideologijo navdahnjenega slovanskega nacionalizma. Nedavno objavljena vest o najdbi grobišča Mussolinijevih vojakov na Tolminskem nazorno pokaže vrednost takih zgodovinskih raziskav in njihov cilj. Samostojna Slovenija je v mednarodno javnost vstopila z nekaterimi diplomatskimi izkušnjami. Najverjetneje pa je prav intenzivno naprežanje za samostojnost in za mednarodno priznanje botrovalo zagotovilo, da je nekatere sporazume in dogovore na mednarodni ravni mogoče spreminjati z nekakšnimi dejanji dobre volje. Posledice takih zagotovil so lahko prav usodne in sprožijo tudi plaz nezadržnih reakcij in obtoževanj. Podobno velja tudi za dokazovanje, kako je nova Slovenija očiščena in kako hoče pretrgati sleherni povezavo z ideologijo, ki ji je vladala povojna leta. Navsezadnje pa ni

odveč še enkrat omeniti, da je temeljila mirovna pogodba z Italijo (1947) na spoznanjih sil, ki so izšle zmagovite iz druge svetovne vojne, tudi na teh temeljih je bila grajena povojna Jugoslavija in z njo Slovenija.

V slovenski zunanji politiki so bile storjene napake. Ne bo jih mogoče popraviti tudi ne s knjižno zbirko, kakršno naprimer najavlja zunanji minister. Nasvete poznavalcev bi bilo potrebno poslušati, pa bi bilo potem manj zapletov in zadreg. Navsezadnje zakaj se ne bi česa naučili tudi na izkušnjah sosedov. Italijanski državni poglavar je pred meseci poudarjal pomen odporniškega gibanja, da pa ne bi rušil ravnotežja, se je znal s primerno gesto približati tudi tistim, ki nenehno skrbijo, da vprašanje fojb v Julijski krajini ne bi izgubilo pomena velike politične teme.

NAROČAM SE

(NAROČITE SE LAHKO TUDI PO TELEFONU)

ZADRUGA GORIŠKA
MOHORJEVA34170 GORICA,
RIVA PIAZZUTTA 18
TEL. 0481 / 533177, FAX
0481 / 53697834133 TRST,
UL. DONIZETTI 3
TEL. 040 / 365473, FAX
040 / 633307

IME IN PRIIMEK

NASLOV

DATUM

PODPIS

NOVI
GLAS

UPANJA IN PRIČAKOVANJA

BO PAPEŽEV OBISK PRISPEVAL TUDI K ODPRAVLJANJU KRIZE V DRŽAVI?

MARJAN DROBEŽ

V javnih občilih objavljajo čedalje več informacij o obisku sv. očeta v Sloveniji od 17. do 19. maja. Če upoštevamo še priprave v cerkvah, kjer molijo za uspeh njegovega poslanstva, in delo organizatorjev obiska na raznih ravneh, potem je očitno, da v Sloveniji postopno že nastaja vzdušje, kakršnega ob obisku želi in pričakuje naša javnost.

Papežev obisk bo predvsem pastoralne narave; prihaja, da bi katoličane utrdil v veri, s čimer bo dal poleta novi evangelizaciji. Obisk bo nadalje pomenil proslavljanje naše zvestobe Cerkev, ki traja že več kot 12 stoletij. Bo tudi potrditev in spodbuda dogajanja, ki se je začelo s škofijskimi zbori in se bo okronalo s slovensko sinodo, t.j. s skupnim cerkvenim škofijskim zborom za našo državo. Slovenski škofje so v pismu, namenjenem obisku najvišjega predstavnika Cerkve, tudi poudarili, da nas bodo njegovi nauki in besede lahko spodbudili v pripravi na življenje v tretjem tisočletju.

Glede časa obiska in razmer, v katerih bo potekal, so se v nekaterih t.i. laičnih okoljih in tudi v delu Cerkve in katoliške javnosti pojavili nekateri pomisleki. O njih so razpravljali tudi na sre-

čanju Slovenskega katehetskega sveta prejšnji teden na Mirenem Gradu. O papeževem obisku je duhovnikom - bilo jih je nad 120 iz vse Slovenije - govoril pomožni škof Alojz Uran, predsednik cerkvenega odbora za obisk. Potem ko je ponovno opozoril, da bo obisk predvsem pastoralne narave in bo papež z njim izpričal svojo ljubezen do Slovencev kot naroda in naše Cerkve, je Uran podrobneje pojasnil in razčlenil omenjene pridržke oz. ugovore glede obiska papeža Janeza Pavla II.

Nekateri opozarjajo, da bo papež prišel v letu parlamentarnih volitev, in bati se je, da bo vladajoča politična garnitura v Sloveniji obisk izkoristila za utrditev svojega oblastnega položaja. Drugi spet menijo, da je za obisk prezgodaj, "ker slovenska družba še ni prešla začetne stopnje pokomunističnega razvoja, zaradi česar se še nič ne ve, kam bomo prišli." Nadaljnji dvomi o umestnosti obiska v sedanjem času se pojav-

ljajo zaradi počasnega urejanja odnosov med Cerkvijo in državo, posebej potem, ko je bil sprejet sklep o odložitvi vračanja gozdov in drugih nepremičnin Cerkvi, ki jih je prejšnja komunistična oblast podržala. Nekateri vidijo težave na področju sredstev javnega obveščanja, ki so "v rokah starih sil", češ da bodo pristransko poročala. To se sicer že dogaja, npr. v poudarjanju domnevno visokih stroškov obiska, ki bodo šli v breme slovenskih davkoplačevalcev. Takim trditvam in kritikam v posameznih občilih bi lahko odgovorili že s tem, da bo obisk sv. očeta odmeval po vsem svetu, poročanje tujih časnikarjev pa bo Slovenijo zagotovo predstavilo bolj in bolj celovito, kot pa če bi takšno predstavitev plačali z denarjem oz. stroški, ki so predvideni za obisk. Sicer pa bo Cerkev sama poravnala del stroškov.

Nasproti tem in drugim pomislekom Cerkev postavlja bistvo dogodka pri nas, ki ga izraža geslo: *Oče potrdi nas v veri!* Obisk sv. očeta je tudi vsebina komentarja, ki je objavljen

v zadnji številki Pogovora, glasila o prenovi koprške škofije. Pisec opozarja na neprimernost odločitev posameznikov, da bodo obisk raje spremljali po televiziji, kakor pa da bi se gnetli na srečanjih. Taki "foteljski" kristjani naj se vprašajo, koga bodo gledali po TV, če bi se vsi ljudje odločili kakor oni. V tem primeru bi se papež sam sprehajal po prizoriščih, nasprotniki papeža in obiska pa bi si od zadovoljstva meli roke. Sicer pa, je še napisano v Pogovorih koprške škofije, srečanja s papežem niso gledališka prireditve, ampak živa bogoslužja.

Za Slovenijo je pomembno, da bo obisk lahko spodbudil tudi reševanje sedanjih zapletov in splošne družbeno-gospodarske krize. Gre za spravo med udeleženci dogodkov med drugo svetovno vojno, za krivice in škodo, ki jih povzročata t.i. divje lastninenje družbene imovine, in sploh za razmere in vzdušje splošne negotovosti na vseh področjih. Za odpravo takih razmer bodo papeževе besede gotovo zelo koristne in spodbudne.

NIČ VEČ AZBESTA V PROIZVODNJI INDUSTRIJE SALONIT V ANHOVEM

Prebivalci območja, ki ga zajema poslovanje Industrije cementa in salonita v Anhovem, so ogorčeni spričo nerazumevanja njihovih težav v okolju, ki je že skoraj povsem zastrupljeno. Gre za posledice uporabe azbesta v proizvodnji azbestcimenta, surovine, ki je zelo strupena in pogosto povzroča tudi rakasta obolenja, nadalje za uporabo strupene snovi, imenovane stiren, in za posledice sežiganja nevarnih odpadkov v pečeh anhovske cementarne.

Ogroženost prebivalcev Srednje Soške doline, ekološko stanje okolja in naloge sistema Salonit pri izboljševanju razmer naj bi obravnavala posebna naloga z naslovom "Stanje okolja na vplivnem območju industrijskega kompleksa salonit Anhovo in ocena njegovih vplivov na okolje". Izdelalo jo je Ministrstvo za okolje in prostor, dokument pa so predstavili na izredni seji občinskega sveta v Kanalu ob Soči, katere so se udeležili tudi nekateri prebivalci ogroženih krajev. Udeleženci so ogorčeno zavrnilo omenjeno nalogo oziroma študijo. V svoji oceni študije so poudarili tudi naslednje: "Glavne stvari, ki jih občani tega območja občutimo tudi po raziskovalni nalogi, ki jo je opravilo Ministrstvo za okolje in prostor, so naslednje: da živimo v okolju, kjer se je zaradi migracij bistveno spremenila socialna struktura, da živimo v degradiranem prostoru, da smo v zdravstvenem pogledu postali rizična populacija in da so ostale dosedanje obljube za izboljšanje stanja neuresničene. Še vedno imamo azbest, dobili smo tudi strupeno snov stiren, v cementarni pa še zmeraj sežigajo nevarne oziroma strupene odpadke, ki tudi ogrožajo naše zdravje in okolje. Prebivalci Srednje Soške doline bomo na te stvari gledali drugače, ko bodo spremembe vidne tudi v praksi, in ne samo v študijah in obljubah".

Primer iz Anhovega je vzbudil zanimanje in odmeve v javnih občilih po vsej Sloveniji. Prvi rezultat tega zanimanja je napoved, da bo Industrija cementa in salonita do konca letošnjega leta prenehala uporabljati azbest. V Anhovem tudi zahtevajo, da slovenski parlament po hitrem postopku sprejme zakon o prepovedi uporabe azbesta v proizvodnji in gospodarstvu. Omenjamo, da sedanji slovenski predpisi za azbest še vedno dovoljujejo koncentracijo 175 delcev na kubični centimeter zraka v primerjavi z Nemčijo in drugimi zahodnimi državami, vključno z Italijo, kjer je dovoljena koncentracija azbesta v zraku le do največ polovice delca. M.

V NOVI GORICI AKCIJA "VRTNICE BREZ MEJA"

V Novi Gorici so v okviru pobude "Darujmo mestu vrtnice" sprejeli tudi predlog, da bodo večji zelenici uredili tudi pred železniško postajo, torej ob meji z italijansko Gorico, in pred maloobmejnim prehodom z Italijo na Erjavčevi ulici. Prevladujoči element ureditev bodo vrtnice, ki so upodobljene tudi v grbu novogoriške občine, zelenice pa bodo kombinirane tudi z drugim rastlinjem.

Pobuda o vrtnicah ob meji z Italijo lahko simbolično pomeni, da bodo državno mejo prikazali ali prikrili s cvetjem, s čimer bi ponovno potrdili pripravljenost Nove Gorice za sodelovanje z Gorico pri urejanju prostora. Gre pa seveda tudi za nov simpatičen pogled na mejo, imenujmo ga "pogled s cvetjem". Le-ta je v nasprotju z znanimi prizadevanji, da bi nasilno odstranili kovinsko-žičnato ograjo, ki označuje mejo med Slovenijo in Italijo na območju železniške postaje v Novi Gorici.

KOČLJIVA OZADJA ISTRSKE POLITIČNE SCENE?

MILAN GREGORIČ

Po nekajletni politični nevihti, ko so črno-rdeča središča političnega podzemlja z obeh strani Jadrana, spretno skrita za hrbotom radikalnih zahtev Istrskega demokratskega zbora (IDZ), poskušala Istro balkanizirati, se položaj umirja. K temu so pripomogli predvsem padec zadnje desničarske (Berlusconijske) koalicije v Italiji, okrepljen geostrateški položaj Hrvaške, daytonski sporazum in politična streznitev IDZ. Le-ta se je namreč na tihem odpovedal nekaterim svojim radikalnim programskim postavkam, med katerimi je bila tudi zahteva po istrski avtonomiji in čezmejni regiji (območju). Trenutno so pozornost in energije stranke usmerjene predvsem na hrvaško politično sceno, kjer IDZ skupaj z ostalo hrvaško opozicijo bje boj proti hadezejevemu

političnemu valjarju, kot tudi na številne probleme, ki se porajajo pri upravljanju posameznih istrskih krajev. Med njimi so najbolj odmevna dogajanja v Pulju, kjer je odstop večjega števila mestnih občinskih svetnikov izzval politično krizo v mestni občini in nov razkol v vrhovih stranke.

V senci navedenih dogajanj pa prihajajo počasi na dan novice o nekaterih kočljivih ozadnih razburkane istrske politične scene zadnjih nekaj let. Najprej so v italijanskem tisku odjeknila odkritja tržaškega novinarja Fausta Biloslava, po katerih bi naj 1993. leta prišlo do tajnih razgovorov med istrskimi političnimi veljaki in predstavniki istrskih begunskih organizacij o možnosti, da bi se v Trstu organiziralo oporišče, ki bi nudilo "logistično" podporo morebitnemu obozoženemu odporu proti zagrebškemu oblastem v primeru, da bi le-te

poskušale pokoriti Istro s silo. Dogovori naj bi padli v vodo predvsem zaradi domnevne treznosti predstavnikov begunskih organizacij, ki naj bi bili naklonjeni predvsem političnim, ne pa vojaškim rešitvam.

V zadnjih dneh pa je privrela na dan tudi vest, da je hrvaško vojaško sodišče izdalo obtožnico proti skupini osemnajstih oseb zaradi sodelovanja s srbskimi obveščevalnimi službami. Petnajst bi jih naj bilo že aretiranih, trije vodilni pa naj bi bili na begu (Mihajlo Knežević, Marko Vuletič in Mile Kosanović). Sodeč po priimkih naj bi šlo v glavnem za Srbe. Obveščevalna skupina, imenovana Zenit, naj bi delovala v raznih krajih Hrvaške ter v tesni povezavi obveščevalci Kninske republike. Imela pa naj bi svoje izpostave tudi v Trstu, Kopru in Innsbrucku. Delovala naj bi vse od umika JLA naprej, najmanj

do konca leta 1993 in verjetno še po tem. Podatke o njej naj bi hrvaška vojska našla med tajnimi dokumenti, zaseženimi ob hrvaškem napadu na Kninsko krajino.

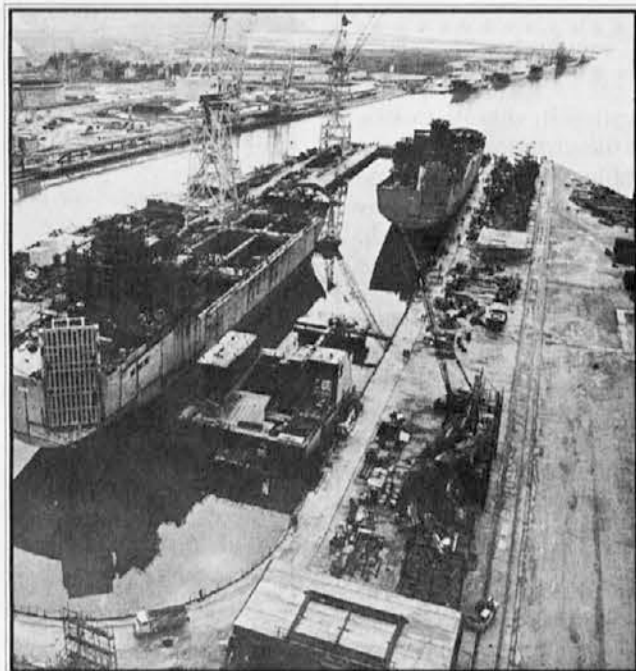
Navedena razkritja potrjujejo slutnje, da so imeli skriti režiserji istrske politične scene v ognju tudi prav mračne scenarije. Glede na poznane hude skušnjave posameznih veljakov IDZ po samovoljni proglasitvi istrske avtonomije, kar bi zanesljivo izzvalo represijo hrvaških oblast, je morda golo naključje, da je v zadnjem trenutku razplet dogodkov krenil v drugačno smer. Morebitni pljuski nasilja čez hrvaško Istro bi verjetno potegnili v svoj vrtnec tudi nas. Na to bi se dalo sklepati tudi iz domnevnega obstoja obveščevalnih izpostav v Trstu in Kopru. Čeprav deluje umirjanje politične scene v hrvaški Istri blagodejno tudi na to stran Dragonje, ostaja Istra še naprej "mehek trehuh" Slovenije in Hrvaške. Zlasti ob morebitnem ponovnem vzponu italijanske desnice na oblast.

RAZVOJNE MOŽNOSTI ZA TRŽIŠKO PRISTANIŠČE

MOČ ZDRAVILNIH RASTLIN

JELENA STEFANČIČ

Deželni odbornik za prevoze in zveze Mattassi se je pred nekaj dnevi srečal z upravo tržiškega pristanišča in vodstvom gorisške Trgovinske zbornice. Zbranim je povedal, da deželna uprava podpira predlog, da bi tržiški luki priznali status pristanišča vsedržavnega pomena. Deželna uprava želi podpreti razvoj tega pristanišča predvsem zaradi vloge, ki jo ima tržiška ladjedelnica. Pristanišče v Trziču je zaradi delne privatizacije zmanjšalo upravne stroške in ima odlične cestne in železniške zveze. Z izboljšanjem sistema žerjavov in ureditvijo skladišč bi lahko še izboljšalo razvojne možnosti. Deželni odbornik za prevoze Mattassi je ob tem ugotavljal, da je razvoj pristanišč v deželi Furlaniji Julijski krajini mogoč, če bo prišlo do tesne povezave severno-jadranskih pristanišč z vseevropskim prevoznim omrežjem, še posebej pa naj bi promet usmerili proti srednje in vzhodno-

evropskemu področju. Zato bi bilo važno, da bi ob utemeljeni tržni konkurenci med upravami raznih pristanišč ob severno-jadranski obali, pri tem je mislil tudi na Koper in Reko, skrbeli predvsem za izoblikovanje nekakšne kompenzacijske mreže, da bi tako izboljšali storitve in za izko-

riščanje cestnih in železniških zvez. O deželi Furlaniji Julijski krajini je odbornik Mattassi dejal, da mora priti do tesnega sodelovanja med pristanišči, tovornimi postajališči in sistemom skla-dišč in drugih struktur, ki delujejo na področju prevozov blaga.

ZDRAVILNE KOPELI V DOMAČI KADI

"Eno izmed sredstev za ohranitev zdravja so tudi kopeli. S toplo vodo se ne samo umijemo, ampak se posebno v segreti vodi, tudi odpočijemo; kopel nas osveži in pomiri. Topla voda sprošča napetost mišic, mehča kožo in pospešuje izločanje.

Mrzle kopeli delujejo osvežujoče, poživljajo krvni obtok in osvežujejo kožo. Niso pa dobre za ljudi, s slabim srcem.

Hladna kopel je kopel v hladni vodi. Ta nas osveži in spodbudi delovanje organizma, ker poživi krvni obtok. Posebno je taka kopel primerna v jutranjih urah, ne sme pa biti predolga. Zelo primerna je za poletni čas. Take kopeli utrdijo telo, kar nam pride posebno prav jeseni, ko se prično razni prehladi.

Mlačna in topla kopel pomirja živce in preganja utrujenost. Če smo nervozni in utrujeni, ne moremo zaspati, nas taka kopel

pomiri in ugodno vpliva na spanec.

Delovanje kopeli je še povečano, če dodamo vodi razne dodatke, največkrat osvežujoče snovi: smrekovo olje, smrekov izvleček, sok limon, kis, razna zelišča in podobno.

Smrekovo olje prijetno osvežujoče diši. Kdor slabo spi ali je nervozen, ima ovolo in ohlapno kožo, naj poskusi s smrekovo kopeljo. Dišeče snovi poživljajo živce in krvni obtok, koža pa postane napeta, prožna in mehka.

Kopel z limono poživi in osveži, posebno če se po napornem dnevu želimo osvežiti za večer, ko moramo v gledališče, koncert ali zabavo. Kopel si napravimo tako, da natočimo v kad le četrtino vode, vanjo pa denemo tri do štiri na rezine narezane in dobro stisnjene limone; vodo dobro premešamo in šele nato dodamo ostalo vodo.

Za **zeliščne kopeli** si moramo najprej skuhati ustrezna zelišča. Vzamemo približno četrt kilograma zelišč, jih

vsujemo v pet litrov hladne vode in kuhamo, dokler ne zavre. Pustimo nekaj časa naj zvarek stoji, da se zelišča usedejo, potem pa odcedek zlijemo v kad.

Kamilice - pomirjajo in čistijo kožo.

Rožmarin - pospešuje prekrvitev in take kopeli so dobre za uvelo in utrujeno kožo.

Poprova meta - pomirja krče in živce, poživlja in spodbuja delovanje kože in jo čisti.

Pšenični otrobi - so že od nekdaj znani, posebno za nego obraza. Kopel poživlja krvni obtok, obnavlja tkivo, odstranjuje mozolje in napravi pusto in hrapavo kožo mehko.

Če nimamo veliko časa, si lahko pomagamo s prho. Pri prhi doteka voda sproti, topla in mrzla. Če niste vajeni hladne vode, pričnite s toplo, počasi dodajate vedno več mrzle. Neprijeten občutek mrzle vode pozneje nadomesti močnejše kroženje krvi in prijeten občutek toplote.

DALJE

NOVE TEŽAVE ZA OBNAVLJANJE BIVALIŠČ

Kdor namerava obnavljati stanovanje ali hišo, mora odlej upoštevati nov zakonski odlok št. 30 z dne 24. januarja letos, ki uvaja nove predpise na področju obnovitvenih del in preureja sistem t.i. gradbenih odpustov. Doslej je veljalo, da je lastnik stanovanja lahko začel z obnovitvenimi deli v trenutku, ko je v pristojnem občinskem uradu predstavil zadevno prijavo o začetku del in ji dodal podrobni popis in overovljeni načrt, ki je moral biti v skladu s predpisi. Po novem pa morajo lastniki nepremičnine, ki jo želijo obnavljati ali drugače popravljati, predložiti zadevno izjavo z vsemi spremnimi dokumenti vsaj 20 dni pred začetkom obnovitvenih del, lahko pa se tudi odločijo za običajen postopek, ki ga predvideva pridobivanje gradbenega dovoljenja. Odlok izključuje možnost hitrejšega postopka za vse tiste zgradbe, ki so tako ali drugače urbanistično in arhitektonsko zaščitene. Nekoliko posplošeno to velja za vse starejše zgradbe in zgodovinska jedra mest in vasi. To pomeni, da bo za lastnike teh stanovanj in hiš odpadla tudi možnost t.i. "notranjih

del", se pravi vseh posegov v notranjosti prostorov, ki niso zadevali nosilnih zidov, za katere doslej ni bilo potrebno predstavljati nikakršnih prošelj, izjav ali načrtov. Zakonski odlok predvideva stroge globe za gradnjo brez prijave začetka del oz. potrebnih dovoljenj in v primeru, da se kršijo gradbeni in urbanistični predpisi.

Navedeni zakonski odlok obnavlja tudi izplačilne roke za vse, ki so svoj čas vložili prošnjo za gradbeni odpust in ki niso izplačali celotne vsote. Ti bodo lahko do 31. marca letos sanirali položaj, morali pa bodo plačati trojno vsoto pred-

videnega zneska, kar pomeni, da ne bo zadoščala poravnava razlike. V zvezi s tem bodo deželne uprave lahko v 90 dneh po razpisu odloka, to je do konca aprila, odobrile olajševalne odloke, ki bodo predvidoma veljali za tiste, ki so obnavljali ali dograjevali stanovanja in hiše, namenjene t.i. "prvemu bivališču". Občinske uprave pa imajo do 31. decembra čas, da določijo prispevke za gradbene koncesije in zneske za poravnavo gradbenih odpustov. Za plačilo bodo zainteresirani imeli 60 dni časa in bodo lahko za poravnavo zaprosili tudi za posojila in druge možne oblike finančnega kritja, kot jamstvo pa bodo lahko navedli nepremičnino, ki je predmet zadevne prošnje.

PRISPEVKI ZA POSEGE V GOZDARSTVU

Gozdarsko dejavnost v deželi Furlaniji Julijski krajini ureja tudi D.Z. št. 22 z dne 9.4.1982. Na osnovi tega zakona je mogoče do 15. marca zaprositi na sedežih gorskih skupnosti za prispevke do največ 75% dopuščene investicije za posege, s katerimi želimo kakovostno izboljšati gozdove, nadalje za obnavljanje uničenih ali kakorkoli poškodovanih gozdov, za prevzgojo panjevcev v gospodarsko višji razred gozda ter še za postopno čiščenje gospodarsko zrelih gozdov.

Ob tem je mogoče zaprositi tudi za prispevke do največ 30% dopuščene

investicije za sečnjo dozorelih gozdov. Prošnje je treba predstaviti na kolkovanem papirju. Za pojasnila in zadevne predloge za sestavo prošelj naj se ljudje obrnejo na gorske skupnosti.

ZAMENJAVA STARIH PETDESETISOČAKOV

S ponedeljkom, 5. februarja, so izločeni iz obtoka bankovci za 50.000 lir, ki so stopili v veljavo leta 1984. Kot običajno, lahko zapadle bankovce zamenjamo v vseh podružnicah državnega denarnega zavoda Banka Italija. Zamenjava ni časovno omejena, zato ni razloga, da bi hiteli.

NAČRTUJMO DELO NA VRTU

Urejen vrt je v veselje in ponos vrtnarju. Dnevi so se zdaljšali in se bo ob prvi otoplitvi in nekoliko bolj suhem vremenu začela nova vrtnarska sezona. Na širšem Primorskem je po vrtovih še nekaj zelenjave, če smo jo le količkaj zaščitili pred mrazom. Kmalu pa bo mogoče posaditi česen in čebulo, če tega nismo storili jeseni, nadalje redkvice in špinacio ter motovilec in grah. Zanimiva stročnica, ki bi zaslužila večjo pozornost,

je bob, ki pa ga žal le redkokje sadijo, čeprav je po svojih hranljivih značilnostih in odpornosti zares enkratna povrtnina. V sedanjem času je še zlasti priporočljivo, da izkoristimo slabše vreme in si izrišemo načrt vrta ter posamezne gredice, na katere bomo napisali imena povrtnin, ki jih mislimo posejati ali saditi. Na ta način bomo lahko lažje težko spomniti, kaj je na določeni površini uspevalo v minulem letu. Kolobarjenje v vrtu pa je odločilnega pomena, saj se tako najlepše izognemo širjenju nekaterih boleznih, povrtnina idealno izkorišča tla in je bolj odporna in zdrava ter tudi bolj okusna. V nekaterih primerih je celo priporočljivo poskrbeti za mešane gredice, na katere bomo npr. posadili čebulo in vmes solato ali korenček. Med paradižnik pa lahko sejemo solato, poletno zelje, špinacio, peteršilj, redkvice in še kaj. Beleženje vrtnarskega dnevnika z navajanjem podatkov o rasti, delu in nakupih ter stroških bo tudi zelo

koristna listina, saj bomo tako lažje preverjali opravljeno delo.

Lepa vremena bomo skušali izrabiti za okopavanje in gnojenje vrta. V vrtnarstvu igra odločilno vlogo kompostni kup, ki mu moramo posvetiti največjo pozornost. S kompostom obogatimo tla s potrebno organsko snovjo in to lahko delamo skozi vse leto. V primeru, da ni dovolj humusa, navadno gnojimo s hlevskim gnojem. V tem primeru bomo vrt razdelili na tri dele in vsako leto bomo pognojili le eno tretjino vrta. To je važno, ker nekatere zelenjave ne prenašajo pravkar pognojene zemlje. Brez težav bomo na pognojena tla sadili špinacio, krompir, bučke, paradižnik, solato, jajčevce, kumare, razne ohrovte in zelje ter še kaj. Na lani pognojene površine bomo sejali ali sadili korenje, česen, čebulo, šalotko, zeleno, radič, redkev in rdečo peso. Najmanj zahtevne za gnoj so stročnice, ki jih torej sadimo na tisto površino, ki je že tretje leto nismo gnojili. Gre za grah, bob in fižol, ki bodo s svojim koreniniskim sistemom celo obogatili tla z dušikom. Tudi čebula, česen in šalotka niso zahtevne glede gnojenja in jih zato lahko posadimo na take nepognojene gredice.

KOLESARSTVO

PREDSTAVILI LONJERSKI RENDEZ-VOUS

V Lonjerju je vsaj enkrat na leto tako.

Drevi (22.2.96) bodo v prostorih lonjerskega Kolesarskega kluba Adria predstavili letošnjo izvedbo klasične mednarodne kolesarske dirke, ki bo v Lonjerju pri Trstu v nedeljo, 3. marca. Nekaj več o tem nam je povedal "duša" tega mednarodnega dogodka, podpredsednik Adrie Radivoj Pečar:

"Letos bomo organizirali 20. trofejo Združenja slovenskih športnih društev v Italiji. Ta je edina mednarodna kolesarska dirka na koledarju Furlanije Julijske krajine. Na sporedu bo, kot vedno, prvo nedeljo marca in bo hkrati otvoritvena kolesarska dirka v naši deželi. Od prve dirke je minilo že več časa in nihče ni pričakoval, da se bo ta z leti tako razvila. Pred 20 leti smo pričeli s tekmovanjem skoraj popolnoma slučajno. Takrat so bili namreč takratni jugoslovanski reprezentanti na pripravah v Poreču in jim je to

tekmovalje služilo za pripravo. S takratnim trenerjem in generalnim direktorjem kolesarskega kluba Rog Zvonetom Drnovškarjem smo se malo za šalo, malo za res domenili, da organiziramo to tekmovanje. Tako je tedaj prišlo v Lonjer kakih 80 kolesarjev iz Jugoslavije, Nemčije in Avstrije, kar je predstavljalo izreden uspeh. Ljudje so bili seveda zelo navdušeni, tako da smo organizirali tudi drugo tekmovanje, ki pa je bilo deželne značaja in vpisano v deželni koledar. To so namreč "finte" kolesarskih zvez.

Že naslednje leto smo vpisali dirko v mednarodni koledar, tako da je lahko v njem ostala do danes. Delo je naraščalo in smo seveda imeli vedno večje težave. Spomnim se, da je bilo v eni prvih izvedb na startu komaj 60 kolesarjev, kar je predstavljalo minimum. Pred nekaj leti pa jih je bilo 290, tako da so popolnoma preplavili Lonjer in je bil

prehod skozi tržaško središče zares veličasten.

Sprevod od Lonjerja do Trsta in Barkovelj je res nekaj edinstvenega in je priložnost, da pokažemo Tržčanom, tudi tistim, ki nočejo videti, da smo Slovenci dobri organizatorji, da znamo prirediti v Trstu svetovne kolesarske dirke, ki niso kaka narodna vaška šagra ali zamejska zadeva. Kakšen odmev ima ta dirka, pričča že samo dejstvo, da na njej sodelujejo športniki iz vse Furlanije Julijske krajine, saj prihajajo iz Pordenona, Vidma, Gorice in Trsta. Lani so na dirki nastopali športniki iz desetih evropskih držav. Postopno smo se tako razvili, da zdaj nismo samo organizatorji te dirke, temveč tudi strokovni sodelavci velikih mednarodnih manifestacij. Zadnje čase smo pomagali pri organizaciji dirke Alpe Adria in pri drugih dirkah po Sloveniji. Z menoj sodelujejo tudi drugi tržaški strokovni kadri, s katerimi smo skupno v vodstvu dirke po Sloveniji. Drugo leto bomo pomagali pri organizaciji svetovnega mladinskega prvenstva v Novem mestu. Gre torej za zadoščenje, ki ni samo moje, ampak vseh mojih sodelavcev. Povzpeli smo se namreč na takšen tehnični nivo, ki ga pred leti ni nihče pričakoval."

E.D.

GAJA LETOS V NAJVIŠJI KATEGORIJ

Padriško-gropajsko športno društvo Gaja bo letos s svojo moško teniško ekipo nastopalo v najvišji italijanski ligi. Jedro ekipe predstavljata brata Aleš (spodaj) in Borut (desno) Plesničar. Prav z Borutom smo se pogovorili o tem uspehu, ko se je vrnil iz Tridenta, kjer sta se z bratom uvrstila v drugi krog

tamkajšnjega turnirja.

"Letos smo lahko prvič nastopili v najvišji državni teniški ligi, ker se je moj brat Aleš uvrstil v kategorijo B-4. Posrečilo se nam je, da smo nato dobili še enega igralca. Ta je Jaka Božič iz Portoroža, tako da bomo imeli dva B-4 kategorij, kar nam je tudi omogočilo, da smo organizirali Gajin nastop v B kate-

goriji. Gre za velik uspeh, ker je ta kategorija v Italiji dejansko prva, saj A liga ne obstaja, ker je A kategorijnikov zelo malo. Zato v Italiji organizirajo samo teniško B kategorijo."

Katera so Vaša pričakovanja, oz. možnosti v tej konkurenci?

"V naši skupini imamo prav malo možnosti za zmago. Zelo važno bo, če bomo prinesli domov kako točko, če bomo zmagali na kakšni tekmi, kar bi za nas predstavljalo že velik uspeh."

SMUČANJE

SLABO VREME IN ORGANIZACIJA

ERIK DOLHAR

Organizatorji svetovnega prvenstva v Sierrri Nevadi, kjer bodo zadnji komplet kolajn podelili 25.1.m., se gotovo ne morejo ponašati z organizacijskimi veščini. Res je, da imajo Mediteranci fantazijo, toda ko gre za pripravo tekem, kot je, denimo, smuk, v katerem smučarji v nekaj minutah tvegajo življenje, bi bilo bolje, če bi Španci dali na stran strasti in raje pazili na varnost. Zgodilo se je namreč, da je med treningom ženskega smuka komisar na progi kratkomalo prestregel pot ruski smukačici, ki se je spuščala po strmini s hitrostjo, ki je za to disciplino običajna, se pravi več kot 100 kilometrov na uro. Ko je opazila oviro sredi proge, je bilo prepozno, tako da je sedaj njene sezone (verjetno tudi kariere) konec! Še sreča, da je ostala živa.

Glede športnih dosežkov naj omenimo, da se Slovenci in Italijani doslej niso preveč izkazali, čeprav so bile na sporedu bitre discipline, medtem ko si "azzurri" in "plavi" največ obetajo od slaloma in veleslaloma. Svetovna prvaka v smuku sta postala izkušeni avstrijski veteran Patrik Ortlieb in prikupna pegasta Američanka Picabo Street, ki je razveselila ženo ameriškega predsednika Clintona, Hillary, saj jo je ta bodrila v ciljni areni. Njena prisotnost je verjetno tudi pripomogla, da so Američanke obogatile uspeh z bronasto kolajno smučarke, ki se, glej glej, imenuje Hillary...

V ponedeljek je svetovna prvakinja v kombinaciji, obvezno plavalasa Švedinja Pernilla Wiberg.

FORNI DI SOPRA

Tu bo v nedeljo, 25.1.m., zamejsko smučarsko prvenstvo, ki ga bo organiziralo opensko društvo Brdina. Brdinci so si domislili novost, ki ni ravno posrečena, se pravi, da bodo namesto drugega teka speljali slalom. S tem so namreč očitno favorizirani Brdinci, ki so domala edini predstavniki zamejskih društev, ki se intenzivno ukvarjajo s to disciplino... Med predtekmovalci naj omenimo znanega bivšega slovenskega prvaka Borisa Strela.

KOKOROVEC PODPREDSIEDNIK KOTALKARSKE ZVEZE

Predsednik Športnega društva Polet arh. Marino Kokorovec je bil pred kratkim (3. t.m.) imenovan za enega od treh podpredsednikov Vsedržavne kotalkarske zveze. Skrbel bo za umetnostno kotalkanje, medtem ko se bosta ostala njegova kolega ukvarjala s hokejem na kotalkah in s hitrostnim kotalkanjem. Zgodilo se je prvič, da je bil Slovenec imenovan v vodstvo italijanske državne športne federacije. Naprosili smo ga za kratek klepet.

Vaše imenovanje je

nedvomno izredno osebno zadoščenje, je pa predvsem priznanje za ves zamejski šport...

Mislím, da imamo zamejci dober vodilni kader pri raznih društvih, kar je med drugim potrdilo moje imenovanje. Ne glede na važnost tega mesta pa obstaja dejstvo, da sem v tej skupini, ki je bila izvoljena za umetnostno kotalkanje, morda najbolj pripravljen in izkušen, ker že ogromno let delam pri Poletu. Nova funkcija zahteva tudi ogromno dela, letos pa je

zadeva še nekoliko bolj delikatna, ker se bližajo volitve. Delovati bo zato treba predvsem politično.

Se te nove naloge kaj bojite, saj vam nalaga veliko odgovornost?

Odgovornost ni majhna, predvsem zato, ker je to zadnje mandatno leto. Volitve so namreč kot olimpiada vsaka štiri leta, izvedli pa naj bi jih decembra. Odgovornost gotovo obstaja, saj je od pravnega dela odvisna ponovna izvolitev."

AMATERSKI NOGOMET

PUSTNI KRAŠKI DERBY BREZ ZMA-GOVALCA

Enajsterici Zarje in Primorja, ki zasedata prvi dve mesti na lestvici 1. amaterske lige, sta se v medsebojnem obračunu odločili za delitev točk. Za kratko izjavo smo vprašali oba predsednika.

Mirjan Žagar (Zarja): "Rezultat je povsem pravičen. V prvem polčasu so sicer nasprotniki imeli nekaj priložnosti, v drugem pa smo jih imeli več mi. Mislím, da je 0-0 pravičen rezultat za obe ekipi."

Dario Kante (Primorje): "Pustno vzdušje se v igri sploh ni poznalo. Igralci so namreč največ pustovali v soboto. Sodeč po kisiku, ki so ga imeli v pljučih na igrišču bi lahko rekli, da niso praznovali pozno v noč, temveč so šli spat ob pravi uri. Pomeni, da to ni bil "pustni" derby, temveč pravi dvoboj med prvo in drugouvrščenim moštvom, kar lahko sklepamo tudi po prikazani igri. Golov sicer ni bilo, tekma pa je bila vseeno zanimiva."

KOŠARKA

CICIBONA - KONTOVEL, PRAVI DERBY

Med ljubitelji košarke je bila tokrat pozornost obrnjena v derby D lige, medtem ko je bil nedeljski poraz Jadrana v Oderzu skoraj neopazen. Nastopi naše združene ekipe bodo prišli gotovo ponovno v ospredje naslednji konec tedna, ko se bo pričel drugi del prvenstva.

Srečanje med Cicibono in Kontovelom je bilo kot nalašč za sobotne košarkarske sladokusce. Kot se spodobi, je bil to pravi derby: vsak pa je dal vse od sebe, rezultat pa ni bil vedno najboljši. Tudi nobena napoved ali sodba ni bila vnaprej možna. Ko je že vse kazalo, da so si Cicibonaši že zagotovili dovolj visoko prednost, je to v nadaljevanju tekme kopnelo kot pozni spomladanski sneg. Kontovelci so skoraj nadoknadili celotni zaostanek, zvok neusmiljene sirene pa je zapečatil konec srečanja.

Kontovelov trener **Klavdij Starc** ali nepozabni "Tolo" je po srečanju priznal, da "je Cicibona zaslužno zmagala, saj smo zelo slabo branili, tako da so nasprotniki visoko povedli. V zadnjih petih minutah pa smo mi z dobro reakcijo prišli na same tri točke, razlike, to pa je bilo že prepozno. Mislím, da tekma ni bila lepa, saj je bila igra preveč nervozna, vsekakor pa je Cicibona zaslužno slavila.

Najboljši igralec srečanja **Štefan Persi** ali "Doča" je takole ocenil srečanje:

"Začeli smo res dobro, saj smo povedli za 20 točk, na koncu pa smo popustili. Morda smo bili preutrujeni, saj smo delali grobe napake, nasprotniki pa so nadoknadili. Vedeli smo, da je Kontovel nevarna ekipa, kar se je tudi izkazalo. Še dobro, da je bilo tekme konec, kajti drugače ne vem, kako bi se vse skupaj končalo. Za nas je bila to zelo važna tekma, saj nas sedaj čaka zelo neugoden nasprotnik, nato pa bomo imeli dve lažji tekmi. Zato sem še toliko bolj vesel našega zadnjega uspeha."

GORAZD BAIC

ODBOJKA

OLYMPIA DOSLEJ ZADOVOLJILA NA 1/2

V Gorici so zvesti navijači belo-modrih lahko le na pol zadovoljni z dosedanjimi uspehi svojih članskih ekip. O dekletih, ki uspešno nastopajo v C-2 ligi, smo že večkrat zadovoljno dejali, da bi si zaslužile napredovanje v višjo ligo, tudi ker so kot novinke veliko pridobile na izkušnosti v prvem delu prvenstva. Pri fantih pa ne moremo mimo dejstva, da so doslej nekoliko razočarali, saj smo si vsi, posebno po povratku morda najboljšega zamejskega odbojkarja zadnjih let, visokega Števerjanca Simona Terpina, vsi pričakovali kaj več. Predsednik društva Simon Komjanc meni, da gre dosedanje spodrsrljaje pripisati tudi sodelovanju oz. nesodelovanju z ostalimi društvi, ki se v zamejstvu ukvarjajo z odbojko. Vsakovrstnih in vsakodnevnih polemik smo pri odbojki že navajeni, zato se ne bi spuščali v podrobnosti. Dejstvo pa je, da nekateri igralci doslej niso dovolj pokazali, kaj znajo in zmorejo. Bo že bolje, pomembno pa bi bilo, da bi sedaj moški atributi prišli na dan, kajti Gorica je še kako potrebna vrhunske odbojke!

E.D.

S. A. R. - ZVEZA HOTELOV V DEŽELI S. p. A.

Korzo Italia 63 - 34170 GORICA

Predsednik: Vinko Levstik

★★★ PALACE HOTEL

je v samem središču Gorice, približno kilometer od državne meje. Ponaša se z odlično restavracijo, dnevnim barom, dvema sejnima dvoranama za sto-dvajset obiskovalcev in z lastnim, zaprtim parkiriščem. V udobnih sobah je skupno 150 postelj. Vse sobe so opremljene s kopalnico, sušilcem za lase, mini barom, telefonom, radijskim in televizijskim sprejemnikom. Za dobro počutje in informiranost gostov skrbi slovensko osebje.

**PH PALACE
HOTEL ★★★**

TEL. (0481) 82166

FAX 31658

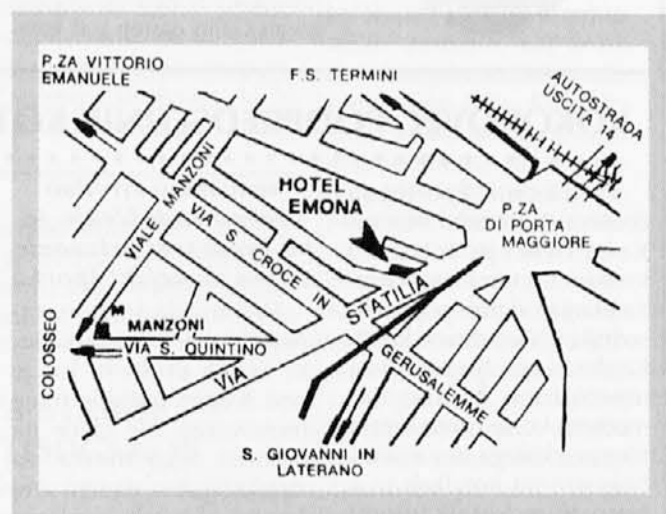
★★★ HOTEL EMONA

na novo odprti hotel II. kat. je v zgodovinskem središču Rima. Vse sobe imajo lastno kopalnico, radijski in televizijski sprejemnik, telefon, mini bar in lastno, zaprto parkirišče. Tudi tukaj boste v družbi rojakov, ki bodo pripomogli k vašim lepšim počitnicam.

HOTEL EMONA★★

DI LEVSTIK VINKO
00185 ROMA, ITALIA

VIA STATILIA, 23
TEL. 06 / 7027911
TEL. 06 / 7027827
FAX 06 / 7028787

V OBEH HOTElih IMAJO SLOVENSKI ROJAKI POPUST!